

Indholdsfortegnelse

1. Indledning.....	3
2. Bygningmæssige forhold mv.....	4
2.1. Bygning og gangarealer	4
2.2. Cellerne	6
2.3. Øvrige rum mv.	9
2.3.1. Besøgsrum.....	9
2.3.2. Opholds- og fritidsrum	10
2.3.3. Skolestue og bibliotek	11
2.3.4. Motionsrum	13
2.3.5. Værksted.....	14
2.3.6. Toilet og bad	15
2.3.7. Køkkenfaciliteter.....	16
2.3.8. Gårdtursarealer	17
2.3.9. Lægerum	18
2.3.10. Vaskefaciliteter.....	19
2.3.11. Personalerum mv.	19
2.3.12. Lager	19
3. Arbejde, fritid og undervisning	20
3.1. Arbejde.....	20
3.2. Fritid.....	23
3.3. Undervisning	24
4. Lægebetjening mv.....	25
5. Belægning mv.	27

6.	Andre forhold	28
6.1.	Forplejning	28
6.2.	Købmand	30
6.3.	Fjernsyn mv.....	31
6.4.	Vaskemaskine og køleskabe mv.....	32
6.5.	Fællesskab.....	32
6.6.	De indsattes kontakt med omverdenen, herunder besøg og telefonsamtaler	35
6.7.	Talsmandsordning	36
6.8.	Avishold	38
6.9.	Samarbejde med de sociale myndigheder.....	40
6.10.	Indsmugling af euforiserende stoffer og mobiltelefoner	40
6.11.	Observations- og sikringscelleanbringelser	40
6.12.	El-artikler mv.	41
6.13.	Information af indsatte.....	42
7.	Samtaler med indsatte	44
8.	Rapportgennemgang.....	44
8.1.	Lidt om sagerne	45
8.2.	Retsgrundlag	45
8.2.1.	Forhørscelleanbringelse.....	46
8.2.2.	Sagsbehandlingstiden	49
8.2.3.	Sagsbehandlingsregler	51
8.2.4.	Partshøring mv.....	53
8.2.5.	Forhørsvidner	55
8.2.6.	Vejledning om rettigheder.....	55
8.2.7.	Notatpligt	56
8.2.7.1.	Protokollen.....	57
8.2.7.2.	Indholdet af notatet.....	60
8.2.7.3.	Begrundelse.....	65
8.2.8.	De øvrige seks rapporter	70
8.2.9.	Strafudmåling.....	71
8.2.10.	Vejledning om klageadgang og domstolsprøvelse.....	71
8.2.11.	Oplysning til den indsatte om politianmeldelse.....	74
8.2.12.	Konfiskation	74
8.2.13.	Kompetence	76
9.	Opfølgning	77
10.	Underretning	77

1. Indledning

Den 1. januar 1997 trådte lov nr. 473 af 12. juni 1996 om Folketingets Ombudsmand i kraft. I bemærkningerne til lovforslagets § 18 er det forudsat at ombudsmanden foretager systematiske inspektioner af fængsler til opfyldelse af en anbefaling fra Den Europæiske Komité vedrørende forebyggelse af tortur og anden umenneskelig behandling eller straf. Samtidig blev retsplejelovens § 779 ophævet, jf. ombudsmandslovens § 31, stk. 2. Det tilsyn som medlemmer af Københavns Borgerrepræsentation og amtsrådene havde ført med varetægtsarrestanters behandling og forholdene i varetægtsfængsler (arresthuse) i henhold til retsplejelovens § 779, ophørte således med virkning fra den 1. januar 1997. Det er herved forudsat at denne tilsynsopgave i fremtiden varetages af ombudsmanden.

Som led i inspektionsvirksomheden foretog jeg og tre af embedets øvrige medarbejdere den 11. juni 2002 inspektion af Arresthuset i Maribo. Til stede under inspektionen var Politimesteren i Nakskov, arrestforvareren og arresthusets tillidsmand.

Forud for inspektionen modtog jeg materiale vedrørende arresthuset, herunder et ajourført spørgeskema der blev anvendt i den spørgeskemaundersøgelse som ombudsmanden iværksatte i 1997 vedrørende forholdene i arresthusene. I forbindelse med selve inspektionen modtog jeg rapportmateriale til gennemgang, jf. pkt. 8 nedenfor.

Inspektionen den 11. juni 2002 bestod i samtaler med arresthusets ledelse, jf. ovenfor, og en rundgang i arresthuset og samtaler med en enkelt indsat (husets gangmand som talte på vegne af flere af arresthusets indsatte). I tilslutning hertil udarbejdede jeg

- et notat om samtalerne med ledelsen
- et notat om samtale med den indsatte
- et notat om iagttagelser under rundgangen i arresthuset (de fysiske rammer mv.)

Med brev af 24. juni 2002 sendte jeg notaterne om samtalerne med ledelsen og om iagttagelser under rundgangen i arresthuset til arresthuset og politimesteren idet jeg bad om at modtage eventuelle bemærkninger eller tilføjelser inden en måned. Notatet om samtale med den indsatte blev samme dag sendt til den pågældende med en tilsvarende anmodning. Arresthuset modtog en kopi af notatet om samtalen med den indsatte.

Jeg modtog herefter et notat af 9. juli 2002 fra arresthuset med bemærkninger til enkelte forhold og et (fremsendelses)brev af 11. juli 2002 fra politimesteren uden yderligere bemærkninger. Arresthusets bemærkninger blev indarbejdet i en foreløbig rapport af 19. december 2002 som jeg fremsendte til arresthuset, politimesteren og Direktoratet for Kriminalforsorgen med henblik på eventuelle bemærkninger om faktiske forhold som rapporten måtte give anledning til. Arresthusets ledelse har i brev af 14. januar 2003 oplyst at ledelsen intet har at bemærke vedrørende de faktiske forhold som beskrevet i rapporten. Heller ikke direktoratet er fremkommet med bemærkninger til den foreløbige rapport.

2. Bygningsmæssige forhold mv.

2.1. Bygning og gangarealer

Arresthuset er beliggende tæt på centrum i Maribo og er opført i 1919. Det er bygget sammen med politigården og består af fire etager inklusiv loftsetagen, samt et forskudt plan mellem 2. og 3. sal.

I 1996-97 gennemførte arresthuset en større renovering der blandt andet omfattede gårdtursarealet og lagerhallen. Derudover blev cellerne malet mv., og en tre-

mandscelle blev lavet om til to enkeltmandsceller. Arresthuset har en enkelt dobbeltcelle tilbage.

I 2000 blev et større projekt sat i gang for at forbedre sikkerheden i arresthuset. Projektet indebar udskiftning af tremmer for vinduer, perimetersikring, opsætning af hegn samt opførelse af ny elektronisk port. Projektet var færdiggjort på tidspunktet for inspektionen, men ibrugtagningen af det udendørs elektroniske overvågningssystem afventede på inspektionstidspunktet nærmere tilpasning.

Medio januar 2002 afsluttede arresthuset desuden et projekt vedrørende renovering af værkstedet, murværk i vestgården samt opførelse af en ny lagerhal. Arresthuset havde på tidspunktet for inspektionen ikke planer om fremtidige ombygninger eller yderligere renovering.

Arresthuset har plads til i alt 21 indsatte fordelt på 19 enkeltceller og en dobbeltcelle. I stueetagen findes seks enkeltceller, på 1. sal fem enkeltceller og på 2. sal otte enkeltceller samt dobbeltcellen. Der er toilet og bad til de indsatte på alle tre etager.

I stueetagen findes desuden et motionsrum, værksted, de indsattes opholdsrum, lagerhal, køkken for de indsatte og i tilslutning hertil et lokale til blandt andet opbevaring af maden, personaleomklædning og personalekøkken (der deles med politistationen) samt et lokale til brug for Kriminalforsorgen i Frihed. Der er udgang til gårdtursarealet fra stueetagen.

På 1. sal findes – ud over de fem celler og toilet og bad – funktionærernes vagtlokale og besøgslokalet. Vagtområdet består af to lokaler – et kontorlokale og et opholds- og fjernsynsrum. I tilknytning til bad og toilet findes de indsattes vaskeri med vaskemaskine og tørretumbler.

På 2. sal findes ikke øvrige lokaler tilhørende arresthuset.

Arresthuset har to soverum for personalet der ligger i henholdsvis stueetagen og på etagen i forskudt plan mellem 2. og 3. sal. På etagen i forskudt plan mellem 2. og 3. sal findes desuden lægelokale og serverrum/arkiv.

På 3. sal (loftetage med skrå vægge) ligger mødelokalet og et ekstra soverum der anvendes som rygelokale. Herudover findes et stort ubrugt loftsrum med sikrede Velux-vinduer.

Cellegangene på 1. og 2. sal er forholdsvis smalle. På den ene side af cellegangene ligger cellerne, og på den anden side er der åbent mellem etagerne i de tre niveauer så lys kan komme ind fra vinduerne der strækker sig fra 2. til 3. sal. Det åbne rum er afbrudt af gitterafspærringer mellem de enkelte etager og trappen mellem cellegangene. Mellem 1. og 2. sals cellegange er der desuden ved trappen en aflåselig gitterdør hvilket gør det muligt at danne en aflukket afdeling med plads til 10 indsatte på 2. sal.

Modsat cellerne er der på væggen ud for såvel 1. som 2. sal ved de høje vinduer placeret hylder med grønne planter. På væggen modsat cellerne i stueetagen hænger en opslagstavle med et mindre antal opslag af relevans for de indsatte. Væggene på cellegangene er malet i henholdsvis lilla, blå og grønne pastelnuancer, og gulvene er linoleum.

Arealerne fremstod alt i alt rene og pæne og giver mig således ikke anledning til bemærkninger.

2.2. Cellerne

Der er ikke observations- eller sikringscelle i arresthuset.

Dobbeltcellen (celle 13) og cellerne 9 og 14A blev efter mit ønske fremvist.

Enkeltcellerne er på 8,21 m² og dobbeltcellen omtrent det dobbelte.

I alle cellerne hvor der er højt til loftet, er der et stort vindue med fintmasket gitter. Vinduerne, der kan åbnes i den ene side, giver et godt lysindfald. Der er ingen gardiner i cellerne.

Væggene i enkeltcellerne er hvidmalede for så vidt angår væggen ud mod cellgangen og de vægge der støder op mod nabocellerne, mens ydervæggene er malet i grønne eller gule farver næsten helt op til loftet. I dobbeltcellen er alle væggene grønmalede helt op til loftet. Lofterne i alle cellerne er hvælvede og malet hvide. Gulvet er linoleum.

Af fast inventar er der i alle celler en håndvask – med koldt vand – monteret på et stykke flisevæg. Over vasken er der monteret et (lille) spejl. Arresthuset oplyste at arresthuset har planer om udskiftning af faldstammer og indlægning af varmt vand i forbindelse med udskiftning af en utæt kloakledning.

Møblementet som er fra 1995-96, udgøres af en briks, en stol, et bord/skrivepult, en opslagstavle, et skab og ophængte aflange reoler. Briksene har nye brandhæmmende madrasser.

Cellerne oplyses af en lampe i loftet – i dobbeltcellen to lamper. I alle cellerne findes et køleskab med fryseboks og en kaffemaskine. Alle de indsatte i de besigtigede celler havde lejet et fjernsyn.

Om dobbeltcellen oplyste arresthuset under inspektionen at denne oftest er en ”gennemgangscelle”.

I dørene ind til cellerne findes fra gammel tid indkigshuller der er forsøgt aflukket henholdsvis ved limning af afskærmningen og ved montering af metalplader henover hullerne. Under inspektionen konstateredes det at nogle af indkigshullerne til trods herfor fortsat kunne åbnes. Arrestforvareren oplyste under rundgangen i ar-

resthuset at de indsatte somme tider anvender hullerne til at stikke beskeder eller genstande ind til hinanden i cellerne.

Under den afsluttende samtale orienterede jeg om at indkigshullerne i dørene ikke må forefindes, og at de skal lukkes forsvarligt af.

Vedligeholdelsesstanden i de enkeltceller som jeg så, er god, og både enkeltcellerne og dobbeltcellerne fremstod rene. Jeg har således ingen bemærkninger hertil.

I dobbeltcellen er vedligeholdelsesstanden dog mindre god. Dobbeltcellens vægge bærer således præg af en del reparationer, ligesom flisevæg og håndvask fremstår slidt.

Jeg anmoder arresthuset om at oplyse om eventuelle planer for istandsættelse af dobbeltcellen. Jeg skal i den forbindelse gøre opmærksom på at jeg har noteret mig arresthusets oplysning om at dobbeltcellen normalt er en "gennemgangscelle".

For så vidt angår aflukning af indkigshullerne i dørene går jeg ud fra at dette nu er sket. Såfremt det ikke er tilfældet, henstiller jeg til arresthuset forsvarligt at aflukke de indkigshuller i dørene der fortsat kan åbnes. Jeg beder om underretning om hvad der er sket/sker vedrørende aflukning af indkigshullerne.

Jeg beder endvidere arresthuset om at oplyse om der generelt ikke er opsat gardiner, og i givet fald om der har været overvejelser om at opsætte gardiner.

Endelig beder jeg arresthuset om at oplyse nærmere om planerne vedrørende udskiftning af faldstammer og indlægning af varmt vand.

2.3. Øvrige rum mv.

2.3.1. Besøgsrum

I forlængelse af cellerne på 1. sal er der et besøgslokale. Lokalet har lino-leumsgulv og beigefarvede/lysegule vægge.

Besøgsrummet har et vindue der er afspærret af tremmer, og som – modsat vinduerne i cellerne – kan åbnes i alle fire fag. Der er ingen gardiner, men der er kun begrænset indkig.

Møblementet består af en sofa med blåt betræk, et bord med fire stole, et lille kakkelbord med kaffemaskine og en håndvask på en flisevæg uden spejl. På den ene væg hænger en indrammet plakat. I lokalet findes desuden en kasse med trælegetøj der så defekt ud.

Lokalet er oplyst af en lampe i loftet.

På tidspunktet for inspektionen lå der i vindueskarmen en bunke lagener og ved vasken hang et stofhåndklæde der så beskidt ud. Der var ingen kondomer, men det blev oplyst at der lægges kondomer på det lille kakkelbord når der er besøg.

Besøgslokalerne i kriminalforsorgens institutioner skal efter § 3, stk. 1, i den nugældende besøgsbekendtgørelse for afsonere (Direktoratet for Kriminalforsorgens bekendtgørelse nr. 376 af 17. maj 2001) ”så vidt muligt være indrettet på en sådan måde, at der skabes en naturlig og venlig besøgsatmosfære” (bestemmelsens indhold er ikke ændret i forbindelse med straffuldbyrdelseslovens ikrafttræden den 1. juli 2001). Dette følger også af § 14 i direktoratets cirkulære af 19. december 1980 om vare-tægtsarrestanters adgang til besøg.

Efter min opfattelse – som også nævnt under den afsluttende samtale med arresthusets ledelse – kan besøgslokalet godt gøres mere hyggeligt så der bliver en mere ”naturlig og venlig besøgsatmosfære” (som der skal være ifølge ovennævnte bestemmelser).

Jeg anmoder arresthuset om at overveje hvordan besøgslokalet kan gøres mere hyggeligt. Jeg beder desuden arresthuset om at overveje at sætte et skab op i besøgsrummet til blandt andet lagener og kondomer. Jeg beder om underretning om resultatet af disse overvejelser.

Af hygiejniske (og sundhedsmæssige) grunde anbefaler jeg endvidere at arresthuset fjerner håndklædet (og håndsæben hvis der er en sådan) og erstatter dette/disse med henholdsvis flydende sæbe og papirhåndklæder eller en håndklæderulle. Jeg er opmærksom på at nogle af de indsatte foretrækker almindelig håndsæbe og håndklæder, men af nævnte grunde mener jeg at arresthuset må henvise disse indsatte til at (medtage og) anvende deres egen sæbe og håndklæde. Jeg beder arresthuset om at orientere mig om hvad min anbefaling giver anledning til.

For så vidt angår legetøjet i besøgslokalet går jeg ud fra at arresthuset er opmærksom på at fjerne eller udskifte det defekte legetøj, og jeg foretager derfor ikke mere vedrørende dette.

2.3.2. Opholds- og fritidsrum

De indsattes opholds- og fritidsrum, der som nævnt ligger i stueetagen, er opdelt i to afdelinger/lokaler.

Det forreste og største lokale har lakeret parketgulv, hvidmalede vægge, ovenlysvindue med tremmer og to lamper i loftet.

I dette lokale er en elektronisk darts-kive der dog på tidspunktet for inspektionen ikke virkede idet den kræver opladning. Midt i lokalet står et keglebillardbord. Der findes ikke baller og køer til bordet i lokalet. Hvis de indsatte ønsker at spille billard, må de anmode personalet om udlån af

baller og køer. I lokalet findes desuden et relativt nyt bordfodboldspil. For enden af den ene væg ved døren stod en tavle på gulvet.

I det bagerste lokale fra hvilket man kan kigge ind i det forreste igennem en glsrude, er der ligeledes lakeret parketgulv. Væggene er hvidmalede, men bærer præg af mange reparationer som følge af indsattes forsøg på at bryde gennem væggen. Lokalet er ventileret via rør i loftet. Møblementet er af ældre dato og består af et bord med stole, et sofaarrangement med sofa og bløde stole og en bogreol der huser arresthusets bibliotek.

Det bagerste lokale anvendes også som arresthusets undervisningslokale. Lokalet er ikke udsmykket og fremtræder rimelig slidt.

Arresthuset oplyste under inspektionen at man har planer om at rive den væg ned der skiller fælleslokalet i to. I den forbindelse tilkendegav jeg at nedrivning af den omtalte væg kunne medføre en eventuel udvidelse af antallet af indsatte som kan opholde sig i lokalet ad gangen.

Opholds- og fritidsrummet (opdelt i to afdelinger) er efter min opfattelse godt, men kunne trænge til istandsættelse. Jeg beder arresthuset om at oplyse om eventuelle planer for istandsættelse/maling af lokalerne, herunder nærmere oplysning om arresthusets planer om at fjerne den væg der skiller lokalet i to.

2.3.3. Skolestue og bibliotek

Det bagerste lokale i opholdsrummet anvendes, som nævnt, til undervisning. Seks indsatte kan modtage undervisning her.

Jeg har ingen bemærkninger hertil.

Biblioteket er, som nævnt, ligeledes indrettet i det bagerste lokale i opholdsrummet. Det består af en bogreol med ca. 80-100 bøger og tegneserierhæfter. Bøgerne stod lidt rodet. Der er ingen oversigt eller et bogkatalog, men de indsatte kan over for personalet fremsætte særlige ønsker. Disse bliver så videreformidlet til bibliotekaren fra det lokale bibliotek der vedligeholder biblioteket.

Under den afsluttende samtale med ledelsen bemærkede jeg den lidt rodede opstilling af bøgerne og disses placering i to lag. Arresthuset oplyste hertil at personalet jævnligt rydder op i bøgerne, men at reolen kort tid efter er rodet igen.

Det fremgår af det spørgeskema som arresthuset har udfyldt, at det lokale bibliotek udskifter bøgerne ca. fire gange om året.

Til orientering for arresthuset kan jeg oplyse at ombudsmanden i forbindelse med sin inspektion af Statsfængslet i Horsens har modtaget materiale fra direktoratet om biblioteksbetjeningen af kriminalforsorgens institutioner. I et udateret bilag er det bl.a. anført at kriminalforsorgen har indgået en standardaftale om biblioteksbetjening af arresthusene. Aftalen indebærer udstationering af udskiftelige depoter, et fast tidsskrifthold og månedligt tilsyn af bibliotekar med en timetildeling på mellem en og tre timer pr. fire uger, afhængig af arresthusets belægning. Nogle (nærmere angivne) arresthuse har dog særlige overenskomster.

Jeg har noteret mig at arresthusets personale jævnligt rydder op i bøgerne. Jeg beder dog arresthuset overveje at opstille en ekstra reol til bøgerne og underrette mig om resultatet af disse overvejelser.

Jeg anmoder desuden arresthuset om at oplyse om der er indgået en skriftlig aftale med det lokale bibliotek om udskiftning af bogsamlingen.

Jeg henstiller endvidere til arresthuset at indhente et bogkatalog. Jeg bemærker herved at romankataloger er udmærkede som inspirationskilde især for personer som ikke har den store læseerfaring. Jeg er dog opmærksom på at romankataloger – ligesom andre kataloger og opslagsværker – hurtigt bliver forældede og derfor må fornys i takt med at der kommer nye udgaver.

Endelig beder jeg arresthuset om oplysning om udenlandske indsattes adgang til bøger på fremmedsprog, jf. straffuldbyrdelseslovens § 58, stk. 3.

For så vidt angår aviser på fremmedsprog henviser jeg til pkt. 6.8. nedenfor.

2.3.4. Motionsrum

Motionsrummet der som nævnt ligger i stueetagen, er en ombygget dobbeltcelle. Motionsrummet har gulvtæppe på gulvet og hvid- og orange-malede vægge – nogle steder med udsmykning. Lokalet er oplyst af en loftslampe. Vinduet i rummet, der svarer til vinduet i dobbeltcellen på 2. sal., kan åbnes for så vidt angår den ene halvdel og er dækket af tremmer samt fintmasket gitter.

I lokalet er flere forskellige motionsredskaber, herunder en stepmaskine, en motionscykel og en multimaskine. Lokalet er desuden udstyret med en bæk, en ribbe og en håndvask på en flisevæg. De indsatte medbringer selv en radio når de skal træne, hvis de ønsker det. Der findes ikke en vejledning i brugen af multimaskinen i lokalet.

Der er af sikkerhedsmæssige hensyn ikke mulighed for at anvende håndvægte i motionsrummet.

Motionsrummet fremstod pænt – om end en smule trangt.

Direktoratet har ved flere lejligheder i forbindelse med direktoratets inspektioner henstillet at skriftlige vejledninger i brugen af kondiretskaber gøres direkte tilgængelige i kondirum i kriminalforsorgens institutioner.

Under den afsluttende samtale henledte jeg arresthusets opmærksomhed på at der (også efter min opfattelse) bør være en skriftlig instruktion i brugen af multimaskinen i motionsrummet. Såfremt en sådan vejledning ikke som følge heraf allerede er opsat i kondirummet, men arresthuset er i besiddelse af en vejledning til multimaskinen eller kan skaffe den, henstiller jeg til arresthuset nu at opsætte vejledningen. Jeg bemærker i den forbindelse at der efter min opfattelse bør være en skriftlig vejledning i rummet uanset at der er personale der kan instruere i brugen af maskinen. Jeg beder arresthuset om at underrette mig når/hvis vejledningen er sat op.

2.3.5. Værksted

Arresthusets værksted i stueetagen består af to ens og aflange lokaler med cementgulv, ovenlysvinduer og grøn- og hvidmalede vægge. Begge lokaler har kraftig udsugning fra rør i loftet og er oplyst med neonlamper.

I det højre lokale (hvor to indsatte på tidspunktet for besigtigelsen var i færd med at samle ledninger som timelønsarbejde) er der to store maskiner, sparsomt møblement – arbejdsborde og reoler – og et musikanlæg med højttalere ophængt på væggene. Det ene hjørne af dette lokale er indrettet som værkmasterkontor, men anvendes som lager.

På tidspunktet for inspektionen stod det venstre lokale tomt og var ikke i brug. Fra dette lokale er der udgang til den nyopførte lagerhal som på tidspunktet for inspektionen endnu ikke havde været anvendt.

Værkstedsfaciliteterne er pæne og giver mig ikke anledning til bemærkninger. Om beskæftigelsen af de indsatte i værkstedet henviser jeg til punkt 3.1.

2.3.6. Toilet og bad

På hver etage – for enden af cellegangen – findes toilet og bad.

Væggene er beklædt med fliser halvvejs op, mens resten af væggene er malede, og gulvet er flisegulv.

Hvert rum er opdelt i brusesektion og særskilt toilet. Derudover er der en håndvask.

Der er et vindue ved hver bruser og på hvert toilet. Alle vinduer er forsynet med fintmasket gitter og udsugningsapparat. Rummene bærer præg af fugt, ligesom maling på faldstammer og rør flere steder er tæret bort. Enkelte steder mangler der fliser i flisebelægningen. På tidspunktet for inspektionen var udsugningsapparatet i bade- og toiletrummet på 1. sal defekt.

Jeg henstiller til arresthuset at reparere dette udsugningsapparat. Jeg beder om underretning om hvad der sker i anledning af min henstilling.

Under den afsluttende samtale med arresthusets ledelse anførte jeg at standen af toiletter og bad ikke svarer til de øvrige forhold i arresthuset. Jeg gjorde blandt andet opmærksom på at jeg havde bemærket at rummene er præget af fugtskader.

Jeg anmoder arresthuset om at oplyse om eventuelle planer for istandsættelse af toiletter og bade. I tilslutning hertil beder jeg desuden arresthuset om at overveje en forbedring af ventilationen i toilet- og baderummene og underrette mig om resultatet af disse overvejelser.

På toiletterne var der almindelige stofhåndklæder.

Som jeg også tilkendegav under inspektionen, og under henvisning til det anførte under pkt. 2.3.1. vedrørende håndklæder og håndsæbe, anbefaler jeg at arresthuset fjerner stofhåndklæderne (og håndsæberne hvis der er sådanne) og erstatter disse med henholdsvis flydende sæbe og papirhåndklæder eller en håndklæderulle. Jeg beder arresthuset om at orientere mig om hvad min anbefaling giver anledning til.

På samtlige bad/toiletter fandtes på tidspunktet for inspektionen rensesæbe, men ingen af stederne var der opsat en vejledning. Jeg tilkendegav under den afsluttende samtale med ledelsen at der burde være opsat en vejledning i brugen af rensesæben. Arresthuset oplyste at vejledningen til rensesæben findes i en mappe der står på hver celle. Arrestforvareren tilkendegav desuden at han ville sørge for at vejledningen blev hængt op på toiletterne.

Det er beklageligt at der ikke på toiletterne på tidspunktet for inspektionen var nogen vejledning i brugen af rensesæbe i tilknytning til sæben. Idet jeg går ud fra at sådanne nu er sat op, foretager jeg mig ikke mere vedrørende dette forhold.

2.3.7. Køkkenfaciliteter

I stueetagen ligger, som nævnt, de indsatte køkken. Køkkenet, der har linoleumsgulv og grønmalede vægge, er forsynet med fire komfurer med emhætte langs den ene væg samt en mikroovn. Modsat komfurerne er et køkkenbord med vask i aluminium og køkkenskabe. Der er god gulvplads, og tidligere har der stået et bord i den ene ende af køkkenet hvor de indsatte kunne sidde og spise. Bordet står nu på arresthusets loft.

Af sikkerhedsmæssige grunde får de indsatte udleveret køkkenredskaber når de skal lave mad, og det udleverede registreres ved tilbageleveringen.

På væggen over køkkenbordet hænger et opslag der blandt andet informerer de indsatte om at der maksimalt må være to indsatte ad gangen i køkkenet, og at køkkenet kun må benyttes til madlavning mellem kl. 17.30 og 18.00 medmindre den indsatte træffer særlig aftale med personalet.

De indsatte opbevarer egen mad i eget køleskab.

Under den afsluttende samtale med ledelsen gjorde jeg opmærksom på at ombudsmanden støtter at de indsatte har mulighed for selv at lave mad, og at jeg havde noteret mig at der er mulighed for at opstille et bord i køkkenet.

Jeg beder arresthuset om at overveje på ny at stille et bord (og stole) op hvor de indsatte kan spise den i køkkenet tilberedte mad, og beder om underretning om resultatet af disse overvejelser. Jeg har derudover ingen bemærkninger til de indsattes køkkenfaciliteter.

Jeg henviser i øvrigt til pkt. 6.5. for så vidt angår opslaget i køkkenet.

Bag ved de indsattes køkken er et mindre køkken som anvendes til opvarmning og anretning af maden der leveres fra Statsfængslet i Jyderup. Der er flisevægge og store industrielle køle- og fryseskabe til opbevaring af maden.

Arresthuset får indimellem besøg af Fødevaredirektoratet.

2.3.8. Gårdtursarealer

Arresthuset har to gårde på hver ca. 4 gange 8 meter. Gårdene er adskilt fra et område foran gårdene med kraftigt gitter. Gårdene er sikrede opad-

til med kraftigt gitter, og bagerst i gårdene er de overdækkede med plasttag så de indsatte kan søge ly for regn. På jorden er der "SF-sten", og væggene er gråpudsede murstensvægge. Arresthuset oplyste at gitterdørene ind til hver af de to gårde skal være lukkede.

Fra kontoret i stueetagen er der et vindue ud til gårdene så hele området kan overvåges.

Gården til højre er uden møblement mens der i gården til venstre er et hvidt havebord i plast og fire stole samt et stort askebæger. Der er ingen udsmykning på væggene. Møblerne fremstod temmelig slidte og snavsede, og på jorden lå ved besigtigelsen flere cigaretskod, en smule visne blade og henkastet papir.

Der er ikke mulighed for boldspil på gårdtursarealerne.

Gårdtursarealet trænger efter min opfattelse til at blive frisket op. Jeg henstiller til arresthuset at overveje dette, eventuelt ved udsmykning af væggene og opsætning af blomsterkummer eller lignende, og beder om underretning om arresthusets overvejelser. Der kan også være behov for større omhu i forbindelse med rengøringen af arealerne.

2.3.9. Lægerum

Lægerummet der som nævnt ligger på det forskudte plan mellem 2. og 3. sal, har hvidmalede vægge der er skrå i den ene side, og linoleumsgulv.

I rummet er en undersøgelsesbriks, et skrivebord med en lampe, en skrivebordsstol, en vægt, en højdemåler og et aflåst skab.

Bag ved lægerummet ligger et mindre lokale der anvendes til serverrum og arkiv.

2.3.10. Vaskefaciliteter

I forbindelse med toilet og bad på 1. sal er etableret et vaskeri for de indsatte med vaskemaskine og tørretumbler.

Det er kun gangmanden der må betjene maskinerne, og han vasker således for de indsatte.

Jeg har ingen bemærkninger til vaskefaciliteterne.

2.3.11. Personalerum mv.

Vagtområdet er beliggende på 1. sal og udgøres af to lokaler.

Det ene er kontor/overvågning, og det andet anvendes som kaffe/tv-stue. I kontorlokalet findes to skriveborde, og der er opsat monitorer der viser det som arresthusets overvågningskameraer optager (otte forskellige positioner). I lokalet forefindes tillige arresthusets aflåste medicinskab. I kaffestuen findes bord og stole samt lænestole og fjernsyn.

Der er vagtskifte klokken 9.00 og klokken 12.00. Der er to funktionærer på vagt ad gangen.

Arresthuset har derudover to soverum til personalet og et personalekøkken som arresthuset deler med politistationen. Begge soverum har en seng, sengebord, klædeskab, tv samt toilet og vask.

2.3.12. Lager

Arresthusets store lagerlokale i stueetagen med port ud til den sikrede gårdsplads bag ved arresthuset anvendtes tidligere som fjernlager for de andre arresthuse i kredsen.

Lokalet har umalede vægge og cementgulv samt neonlamper i loftet.

På tidspunktet for inspektionen fremstod lokalet ret tomt, og der opbevarede kun en mindre mængde sammenfoldede papkasser på lageret. Langs den ene væg stod arresthusets bordtennisbord der er defekt.

Som nævnt under pkt. 2.3.5. er der fra værkstedet udgang til den nyopførte lagerhal.

Om anvendelsen af lagerrummene oplyste arresthuset at arresthuset vil overveje en anden anvendelse af disse.

Jeg anmoder om oplysning om resultatet af disse overvejelser.

Arresthusets bygningsmæssige forhold er efter min opfattelse udmærkede med blandt andet relativt store celler, hvor vedligeholdelsesstanden – bortset fra dobbeltcellen – generelt er god, pæne værkstedsfaciliteter og gode fællesskabsfaciliteter. Standen af toiletter og bad svarer dog ikke til de øvrige forhold i arresthuset, og besøgslokalet og gårdtursarealerne kunne godt trænge til opfriskning. Der var generelt ryddeligt og en pæn orden i arresthuset.

De bygningsmæssige forhold giver mig herefter ikke anledning til bemærkninger ud over de bemærkninger som jeg har anført ovenfor under de enkelte punkter.

3. Arbejde, fritid og undervisning

3.1. Arbejde

Det er udtrykkeligt anført i arresthusets husorden at de indsatte ikke har arbejdspligt, men at de kan bede om at få arbejde i arresthusets værksted eller i cellen.

I værkstedet kan i alt fem indsatte være beskæftiget. Arbejdet i værkstedet foregår uden fast opsyn hvilket er årsagen til at der kun er mulighed for at beskæftige fem indsatte ad gangen i værkstedet.

Det er personalet der udvælger de indsatte der er beskæftiget i værkstedet. Dette sker normalt i samråd med de indsatte der allerede arbejder i værkstedet.

Ud over arbejdet i værkstedet er én indsat beskæftiget som gangmand. Arresthuset oplyste under inspektionen at man snarest forventede at kunne beskæftige endnu en indsat som hjælpegangmand. Derudover kan en til to indsatte være beskæftiget med den almindelige bygningsvedligeholdelse. Der var dog ingen indsatte beskæftiget hermed på tidspunktet for inspektionen.

På tidspunktet for inspektionen kom arbejdet i arresthuset fra én arbejdsgiver (Hardy) der beskæftigede tre indsatte i værkstedet.

Under inspektionen oplyste arresthuset at man har vanskeligt ved at skaffe arbejde. Det arbejde der normalt skaffes, er ikke egnet til celloarbejde, og arresthuset forventer heller ikke i fremtiden at få arbejde der vil være egnet hertil.

Den nuværende regionsværkmester har gjort meget for at skaffe arbejde, men det er et generelt problem for arresthusene på Lolland og Falster at man ikke kan skaffe nok arbejde til de indsatte. På forespørgsel oplyste ledelsen at Arresthuset i Nakskov har tilsvarende problemer med at skaffe arbejde til de indsatte.

I Arresthuset i Maribo har man – ud over det generelle problem med at skaffe arbejde i området – blandt andet på grund af de omstruktureringer der har fundet sted i arresthuset i det sidste halve år, haft svært ved at fastholde kunderne. Hertil kommer at arresthuset ikke kan konkurrere på prisen. De amtslige institutioner har i et vist omfang overtaget det arbejde som de indsatte ellers kunne lave. Arresthu-

set får dog ros for det arbejde der udføres, idet det udføres bedre end i de amtslige institutioner.

Beskæftigelsessituationen i arresthuset har været dårlig i omkring $\frac{3}{4}$ år. Arresthuset oplyste at man måske snart får en større arbejdsopgave som består i pakning af affaldsposer til brug for stomiposer. Arbejdsopgaven vil i givet fald kunne beskæftige indsatte i tre arresthuse.

De indsatte der ikke kan beskæftiges, er låst inde på cellerne det meste af dagen og skal blandt andet rengøre deres celler i løbet af dagen.

Den indsatte som jeg talte med under inspektionen, nævnte manglen på arbejde i arresthuset som det største problem. Han oplyste – ligesom arresthuset – at de indsatte som ikke har beskæftigelse, er låst inde på deres celler det meste af dagen. Den indsatte mente at en eventuel løsning på dette problem kunne være flere muligheder for fællesskab i løbet af dagen, herunder for eksempel udvidelse af tidspunkterne for anvendelse af motionsrummet.

Under den afsluttende samtale med ledelsen gjorde jeg opmærksom på at arresthusets største problem (også) efter min opfattelse er at der ikke kan skaffes nok arbejde til de indsatte. Jeg anførte at arresthuset burde overveje som compensation herfor at udvide fællesskabsmulighederne. Ledelsen oplyste hertil at man næppe (på daværende tidspunkt) kunne forbedre arbejdssituationen, men at ledelsen ville overveje en udvidelse af fællesskabsmulighederne. Jeg tilføjede herefter at de bygningsmæssige forhold efter min opfattelse åbner mulighed herfor.

Problemet med at skaffe arbejde til de indsatte deler Arresthuset i Maribo med andre arresthuse.

Jeg anmoder arresthuset om at oplyse om den nuværende arbejdsmæssige situation, herunder oplyse om arresthuset fik/vil få den under inspektionen nævnte større arbejdsopgave.

Jeg anmoder desuden arresthuset om at oplyse hvad overvejelserne vedrørende en udvidelse af fællesskabsmulighederne som kompensation for manglen på arbejde er resulteret i.

Om fællesskabsmulighederne i øvrigt henviser jeg til punkt 6.5.

3.2. Fritid

Efter arbejdstids ophør har de indsatte mulighed for gårdtur, og efter aftensmaden kan de indsatte have fællesskab to og to på cellerne. Derudover kan de indsatte benytte fritidslokalet hvor der som nævnt under pkt. 2.3.2. blandt andet er mulighed for at spille billard og bordfodboldspil.

De indsatte kan desuden benytte motionsrummet i bestemte perioder. For de indsatte der er isoleret, er motionsrummet åbent hele dagen.

I fritiden har de indsatte endvidere mulighed for at lave mad i køkkenet og spise sammen. De indsatte kan vælge at lave mad til sig selv eller til flere ad gangen. Ved højtiderne kan de indsatte desuden lave et fælles spisearrangement hvor arresthuset betaler for maden under forudsætning af at mindst $\frac{3}{4}$ af de indsatte deltager.

Arresthuset har forskellige spil som de indsatte kan låne, og desuden fem PlayStations som de indsatte kan leje. Arresthuset har en aftale med en lokal forhandler om at de stiller blandt andet gratis PlayStations til rådighed mod at forhandleren får lejeindtægterne. Normalt er alle fem PlayStations lejet ud. De indsatte må selv sørge for cd-rom'er til PlayStations.

For så vidt angår de indsattes mulighed for at spise sammen i køkkenet henviser jeg til pkt. 2.3.7.

Det oplyste om fritidstilbudene giver mig (i øvrigt) ikke anledning til bemærkninger.

3.3. Undervisning

Arresthusets lærer kommer i arresthuset to til tre gange om ugen. Der er tillagt arresthuset seks undervisningstimer om ugen der alle udnyttes.

Arresthuslæreren taler med alle nye indsatte om eventuel undervisning kort tid efter indsættelsen. Undervisningstilbuddet er åbent for alle, og normalt er der mellem en og fem indsatte der modtager undervisning.

Ifølge arresthusets husorden undervises der i dansk, matematik, orientering og engelsk.

Arresthuset råder ikke over pc'er. Dette skyldes at undervisningen foregår i fælleslokalet hvor pc'erne i givet fald skulle stå.

Arresthuset oplyste at der som regel ikke tilrettelægges et egentligt uddannelsesforløb. Arrestforvareren oplyste desuden at der ikke i hans tid har været selvstuderende indsatte.

Tilbuddet om undervisning fremgår ikke af arresthusets husorden. Under den indledende samtale anførte ledelsen imidlertid at dette ville blive tilføjet som et punkt ved den næste revision af husordenen.

Den indsatte som jeg talte med, anførte at det var hans indtryk at de indsatte selv skal tage initiativ til eventuel undervisning.

Direktoratet for Kriminalforsorgen har i forbindelse med direktoratets inspektioner blandt andet interesseret sig for i hvilket omfang der rejses uddannelsessager, og har i flere tilfælde anmodet arresthuse om at der rejses flere uddannelsessager, jf. Direktoratet for Kriminalforsorgens cirkulære af 17. juni 1987 om oprettelse af uddannelsesplaner med henblik på undervisning og uddannelse under udståelse af fængselsstraf mv.

Ovennævnte cirkulære er ikke ophævet i forbindelse med gennemførelsen af straf-fuldbyrdelsesloven, men indholdsmæssigt er det i det væsentlige erstattet af cirkulære nr. 166 af 29. juni 2001 om udarbejdelse af planer for strafudståelsen og tiden efter løsladelsen (handleplanscirkulæret). Til dette cirkulære knytter sig vejledning nr. 155 af samme dato om udarbejdelse af handleplaner (handleplansvejledningen). Direktoratet har i forbindelse med min inspektion af Arresthuset i Haderslev oplyst at direktoratet overvejer at ændre eller ophæve cirkulæret af 17. juni 1987.

Jeg beder arresthuset om at oplyse i hvilket omfang der oprettes handleplaner hvori indgår uddannelsesplaner.

Jeg beder desuden arresthuset om at oplyse nærmere om undervisning af isolerede indsatte og udlændinge.

For så vidt angår det af den indsatte anførte om at de indsatte selv skal tage initiativ til eventuel undervisning, har jeg noteret mig arresthusets oplysning om at arresthusets lærer taler med alle nye indsatte kort tid efter indsættelsen om eventuel undervisning, og under henvisning hertil og til ovenstående bemærkning foretager jeg ikke mere vedrørende dette forhold.

Jeg henviser i øvrigt til pkt. 6.13. vedrørende information af de indsatte.

4. Lægebetjening mv.

Arresthuset får en gang om ugen (hver torsdag) besøg af en praktiserende læge. Derudover kommer lægen også efter behov. Arresthuset oplyste at samarbejdet med lægen fungerer godt.

Nedtrapning af stofmisbrugere sker med metadon efter lægens anvisning (som regel i en periode på mellem syv og 14 dage).

På forespørgsel om antallet af indsatte som er stofmisbrugere, oplyste arresthuset at der på tidspunktet for inspektionen var tre til fire indsatte der var i behandling med metadon.

I kontorlokalet findes – som nævnt under pkt. 2.3.11. – arresthusets aflåste medicinskab.

I arresthusets besvarelse af spørgeskemaet vedrørende spørgsmålet om lægebetjening mv. er det oplyst at medicinbeholdningen bliver gennemgået sammen med lægen når tid er. Det fremgår desuden at lægejournalerne opbevares i et aflåst skab.

Jeg kan oplyse at jeg i forbindelse med min inspektion af Arresthuset i Vejle bad Direktoratet for Kriminalforsorgen om en udtalelse vedrørende spørgsmålet om opbevaring af lægejournaler i et uaflåst arkivskab som alle ansatte har adgang til. Direktoratet for Kriminalforsorgen anførte i den anledning følgende:

”...

Arresthuset har oplyst, at de indsattes lægejournaler efter aftale med arresthuslægen opbevares på det aflåste lægeværelse i et arkivskab, hvortil personalet har adgang. Formålet hermed er at gøre det muligt for personalet at hente en journal frem, såfremt der måtte blive behov for det blandt andet i forbindelse med et vagtlægebesøg.

Sundhedsstyrelsen har i vejledning [skal være cirkulære; min bemærkning] nr. 235 af 19. december 1996 om lægers pligt til at føre ordnede optegnelser med tilhørende vejledning fastsat, at lægejournaler skal opbevares forsvarligt, og det skal sikres, at uvedkommende ikke har adgang til optegnelserne. Cirkulæret med den tilhørende vejledning retter sig til landets læger. Lægen er ansvarlig for, at journalerne opbevares i overensstemmelse med Sundhedsstyrelsens retningslinier.

Lægen kan, jf. § 6, stk. 1, i lov om læger, benytte medhjælp. Lægen er ansvarlig for udvælgelsen, instruktion og tilsyn mv. samt for de handlinger, han bemyndiger medhjælpen til at foretage, forudsat at medhjælpen holder sig inden for bemyndigelsen.

I institutioner, hvor der hverken er læge eller sygeplejerske daglig, er det nødvendigt for lægen at have mulighed for at benytte medhjælp. På grund af personalets skiftende vagter vil alle medlemmer af det uniformerede korps kunne komme i en situation, hvor der er behov for at skaffe hjælp til en syg indsat. Derfor er det nødvendigt, at det vagthavende personale i konkrete situationer efter nærmere generel aftale med lægen har mulighed for at hente journalerne frem.

Direktoratet har i anledning af sagen kontaktet arrestforvareren, som har oplyst, at arkivskabet fremtidig holdes aflåst. Nøglen opbevares således, at den alene er tilgængelig for det personale, der fungerer som lægens medhjælp.

Direktoratet har samtidig anmodet arrestforvareren om at foranledige, at den aftale, der foreligger mellem arresthuslægen og arresthuset med hensyn til journaladgangen, nedfældes i skriftlige retningslinier fra arresthuslægen.

Direktoratet har herefter ikke yderligere bemærkninger til spørgsmålet om opbevaring af lægejournaler.

...”

Jeg anmoder arresthuset om at oplyse hvad der sker med restmedicinen.

Jeg anmoder desuden arresthuset om oplysning om hvem der har adgang til lægejournalerne, og om hvorvidt der er udfærdiget en skriftlig aftale mellem arresthuslægen og arresthuset hvori arresthuslægen angiver retningslinjer for journaladgangen.

5. Belægning mv.

Arresthuset oplyste at de 10 af arresthusets 21 pladser tidligere var forbeholdt personer der er frihedsberøvet efter udlændingelovens §§ 35 og 36 (hvilket også fremgår af det spørgeskema som arresthuset har besvaret). Få dage før inspektionen var dette imidlertid blevet ændret således at arresthuset på tidspunktet for selve inspektionen var et ”almindeligt” arresthus. Arresthuset havde dog på dette tidspunkt fortsat to til tre pladser til udlændinge der er administrativt frihedsberøvet.

Arresthuset havde på dagen for inspektionen ca. seks varetægtsarrestanter og 15 afsonere. Der var én kvinde blandt de indsatte denne dag.

Belægningsprocenten er ifølge arresthuset stort set altid 100. Ifølge arresthuset er holdningen vedrørende overbelægning at det har man ikke plads til. Det sker således ikke at to indsatte placeres sammen på enkeltmandscellerne.

Straflængden for afsonere i arresthuset er som regel på mellem en og fem måneder. På forespørgsel om hvorvidt arresthuset er præget af mange afsonere, oplyste arresthuset at det kan have indflydelse på mængden af sagsbehandling. Ved overførsel fra et fængsel eller et andet arresthus foregår sagsbehandlingen dog som udgangspunkt i den institution hvorfra overførslen sker.

Arresthuset har ikke oplevet at der er problemer med at de kvindelige indsatte ikke kan være i fred for de mandlige indsatte. Dette skyldes blandt andet at personalet har en god føling med situationen. De kvindelige indsatte får normalt udleveret en nøgle til deres dør.

Arresthuset har også indimellem 15-17-årige indsatte. De unge holdes som regel mere eller mindre adskilt fra de øvrige indsatte, og arresthuset forsøger altid at få de unge overført til en institution. Der findes ingen institution for unge i området.

Arresthuset har desuden nogle gange rockermedlemmer (almindeligvis medlemmer af Hells Angels).

Arresthuset oplyste at der som regel ikke er problemer med stærke indsatte, og at arresthuset har et godt samarbejde med arresthusene i Nakskov og Nykøbing.

Det oplyste om belægning giver mig ikke anledning til bemærkninger.

6. Andre forhold

6.1. Forplejning

Arresthuset får (som også nævnt under pkt. 2.3.7.) den daglige kost fra køkkenet i Statsfængslet i Jyderup.

Det fremgår af spørgeskemaet at de indsatte delvist er tilfredse med forplejningen, og arresthuset oplyste under inspektionen at maden afbestilles i et vist omfang.

Den indsatte som jeg havde en samtale med under inspektionen, oplyste på forespørgsel at han selv lavede mad hver dag og derfor ikke spiste maden fra statsfængslet. Den indsatte anførte at frokosten og aftensmaden fra statsfængslet ikke er appetitlig. Som eksempler nævnte han at pålægget til frokost – som der er rigeligt af – ikke har nogen smag, og at rugbrødet og det lyse toastbrød er kedeligt. Han savnede rugbrød med kerner og i hvert fald lejlighedsvis groft toastbrød.

Jeg kan til orientering oplyse at jeg allerede i 1997 rejste spørgsmålet om forbedring af forplejningen til de indsatte i arresthusene. I 1998 bad jeg Direktoratet for Kriminalforsorgen om at underrette mig om direktoratets generelle overvejelser vedrørende kosten til de indsatte i arresthusene. Direktoratet oplyste i den anledning blandt andet at direktoratet havde nedsat en kostfaglig gruppe, og at der var planlagt udsendelse af et nyt kostcirkulære (som nu er udsendt). Jeg er siden da løbende blevet orienteret om arbejdet med forbedring af forplejningen til de indsatte.

I et brev af 12. november 2001 oplyste direktoratet blandt andet om udfaldet af et møde den 1. november 2001 med produktionskøkkenerne i Statsfængslet ved Sdr. Omme og Statsfængslet i Jyderup. Det fremgår heraf blandt andet at der er sket nogle forbedringer af dybfrostforplejningen, og at der løbende arbejdes med udvikling af retter, samt at direktoratet har kontaktet en ekstern konsulent fra Slagteriskolen i Roskilde der vil gå ind i det fortsatte udviklingsarbejde.

I brevet af 12. november 2001 anførte direktoratet afslutningsvis følgende:

” ...

Direktoratet finder, at arbejdet med udviklingen af kosten til indsatte i arresthusene nu er bragt i fokus i en grad, at der er synlige resultater i form af forbedringer. Hverken direktoratet eller produktionskøkkenerne modtager klager i nævneværdigt omfang. Hvornår overvejelserne er afsluttet kan ikke oplyses på nuværende tidspunkt. Det er direktoratets opfattelse, at udviklingen på området skal følges løbende med henblik på at sikre den rette kvalitet i produkterne.

...”

Jeg oplyste den 29. november 2001 direktoratet om at jeg havde noteret mig det oplyste, herunder at der løbende arbejdes med udvikling af retter, og at direktoratet løbende vil følge udviklingen. Jeg bad samtidig direktoratet om fortsat at underrette mig om resultatet af de overvejelser som direktoratet foretager i sagen, men bemærkede samtidig at jeg på det foreliggende grundlag ikke foretog mig mere vedrørende spørgsmålet om forplejningen til de indsatte i arresthusene. Endelig oplyste jeg direktoratet om at jeg dog fortsat i forbindelse med mine fremtidige inspektioner vil være opmærksom på dette forhold.

Direktoratet har i et brev af 8. marts 2002 orienteret mig om et møde den 1. februar 2002 med produktionskøkkenerne om det igangværende udviklingsarbejde. Det fremgår blandt andet at der fortsat sker forbedringer af dybfrostforplejningen, og at der løbende arbejdes med udvikling af retter, herunder optimering af tilberedningsprocesser, udvikling af saucer mv.

Senest den 29. november 2002 er jeg blevet orienteret om sagen.

Jeg anmoder arresthuset om en udtalelse om hvorvidt det vil være muligt for de indsatte indimellem at få rugbrød med kerner og groft toastbrød.

Vedrørende de indsattes mulighed for at købe færdigtillavede måltider uden for arresthuset fremgår det af spørgeskemaet at de indsatte kan få sådanne måltider fra en nærliggende grill. Under inspektionen oplyste arresthuset at der er mulighed herfor en til to gange om ugen.

6.2. Købmand

En gang om ugen kan de indsatte bestille varer (alt undtagen spiritus) fra SuperBrugsen. Dette gælder også tilbudsvarer. Ifølge husordenen skal de indsatte

aflevere bestillingssedlerne senest mandag aften, og de bestilte varer leveres hver onsdag.

Derudover har de indsatte hver dag mulighed for at bestille varer fra en lokal kiosk. Det fremgår nærmere af husordenen hvad de indsatte kan bestille. Arresthuset har en aftale om at arresthuset hver dag faxer de indsattes bestillinger til kiosken.

Den indsatte som jeg talte med, oplyste på forespørgsel at købmandsordningen fungerer godt.

6.3. Fjernsyn mv.

De indsatte har mulighed for at se 15-20 kanaler via Maribos fællesantenneanlæg.

For 5 kr. pr. dag kan de indsatte leje et fjernsyn. Derudover kan de leje en radio med cd-afspiller for 3 kr. pr. dag og som nævnt under pkt. 3.2. en PlayStation for 4 kr. pr. dag. Aftalen om at forhandleren gratis stiller PlayStations til rådighed mod at få lejeindtægterne, jf. punkt 3.2., gælder også fjernsyn og radio.

Arresthuset har for nylig lavet en aftale med forhandleren om udskiftning af alle fjernsyn.

Det er ifølge husordenen ikke tilladt de indsatte at medtage fjernsyn og radio eller andre mindre og større el-artikler i arresthuset.

Jeg henviser til mine bemærkninger under pkt. 6.12. vedrørende el-artikler.

6.4. Vaskemaskine og køleskabe mv.

Som nævnt under pkt. 2.3.10. er det kun gangmanden der må benytte vaskemaskiner og tørretumbler, og han vasker for de indsatte. De indsatte kan aflevere vaske-tøj i en pose uden for celledøren (ifølge husordenen senest ved indlukning efter morgenmaden (kl. 7.30) påført cellenummer og det antal grader som tøjet ønskes vasket ved. De indsatte skal ikke betale for at få vasket, og vaskepulver stilles også gratis til rådighed. Det fremgår af husordenen at privat tøj vaskes på eget ansvar.

I forbindelse med direktoratets inspektion af Arresthuset i Haderslev hæftede direktoratet sig ved en bestemmelse i arresthusets husorden om at gangmanden i weekenden vasker de indsattes private tøj. Direktoratet gjorde i den forbindelse opmærksom på at der kunne opstå problemer med erstatningskrav fra de indsatte hvis deres private tøj blev beskadiget ved vasken, og at arresthuset ikke kan fraskrive sig ansvaret for gangmandens ansvarspådragende fejl.

På baggrund af ovenstående henstiller jeg til arresthuset at ændre husordenen på dette punkt og underrette mig når det er sket.

Jeg har noteret mig at arresthuset stiller vaskefaciliteter, herunder vaskepulver, vederlagsfrit til rådighed for de indsatte.

På hver celle findes køleskab, fryseboks og kaffemaskine. Kaffemaskinen kan efter anmodning udskiftes med en el-koger.

6.5. Fællesskab

Ifølge arresthusets husorden (af 17. september 2001) er der fritid på hverdage mellem kl. 17.45 og 20.30 og øvrige dage tillige mellem kl. 14.45 og 17.15. Der-

udover er der cellefællesskab lørdag, søndag og helligdage mellem kl. 9.30 og 11.30.

Gårdtur finder ifølge husordenen sted en gang om dagen, på hverdage mellem kl. 16.15 og 17.15 og andre dage mellem kl. 13.15 og 14.15. Arresthuset oplyste at op til 10 indsatte kan være på gårdtur ad gangen i hver gård.

Motionsrummet kan ifølge husordenen benyttes af to indsatte ad gangen, og i fritidslokalet må der være op til fire indsatte ad gangen. Arresthusets personale sørger for at de indsatte der ønsker det, får mulighed for at komme i fritidslokalet.

Herudover har de indsatte mulighed for cellefællesskab – ifølge husordenen to og to på cellerne med aflåst dør. Der er ifølge arresthusets svar i spørgeskemaet ikke mulighed for at arbejde sammen to og to i cellen.

Den indsatte som jeg talte med, fremsatte et ønske om at de indsatte kan få tilladelse til i fritiden ved cellefællesskab at være tre i stedet for to.

Jeg anmoder arresthuset om en udtalelse om dette ønske.

I de indsattes køkken må der ifølge husordenen være op til fire indsatte ad gangen. Den indsatte som jeg talte med, gjorde opmærksom på at det fremgik af et opslag i køkkenet at der kun må opholde sig to indsatte ad gangen i køkkenet, og at køkkenet kan benyttes fra kl. 17.15 til kl. 18.00 hvor de indsatte skal nå at lave mad, spise og rydde op. Dette svarer ikke til oplysningerne i husordenen. Under rundgangen i arresthuset bemærkede jeg dette opslag, jf. pkt. 2.3.7.

Under den afsluttende samtale med ledelsen gjorde jeg opmærksom på ovenstående hvortil det blev oplyst at det er det anførte i husordenen der er gældende. Arrestforvareren ville sørge for at opslaget i de indsattes køkken blev fjernet.

Da jeg går ud fra at det ovenfor omtalte opslag i fællesskøkkenet er blevet fjernet, foretager jeg ikke mere vedrørende dette forhold.

Direktoratet for Kriminalforsorgen har den 16. juli 2002 udsendt nye regler mv. (bekendtgørelse nr. 573 af 5. juli 2002 og vejledning nr. 71 af 5. juli 2002) om de indsattes adgang til fællesskab med andre indsatte i kriminalforsorgens institutioner. Bekendtgørelsen der trådte i kraft den 1. august 2002, indeholder blandt andet et nyt kapitel om fællesskab i arresthusene. Af direktoratets udsendelsesskrivelse af 16. juli 2002 vedrørende fællesskab i arresthusene fremgår blandt andet følgende:

”Strafudståelsen må ikke medføre yderligere begrænsninger i den dømtes tilværelse, end hvad der er nødvendigt for at fuldbyrde straffen, jf. også straffuldbyrdeleslovens § 4. Endvidere indebærer normaliseringsprincippet bl.a., at forholdene i fængsler og arresthuse skal indrettes, så de så vidt muligt svarer til forholdene udenfor. Dette princip taler for, at de indsatte har adgang til fællesskab i videst muligt omfang.

Hertil kommer, at Folketingets Ombudsmand i forbindelse med sin inspektionsvirksomhed har rejst spørgsmålet herom. Endvidere har Europarådets Torturkomité påpeget vigtigheden af, at alle indsatte, herunder varetægtsarrestanter, har mulighed for at tilbringe en rimelig del af dagen udenfor cellerne beskæftiget med fornuftige aktiviteter af varierende karakter (fællesskabsaktiviteter, uddannelse, sport og meningsfyldt erhvervsfagligt arbejde).

Reglerne er således udfærdiget på baggrund af en afvejning af dels hensynet til at give indsatte adgang til fællesskab i videst muligt omfang, dels hensynet til orden og sikkerhed samt de bygningsmæssige forhold, som i mange arresthuse f.eks. indebærer, at der ikke er egentlige fællesskabsrum. Hertil kommer de særlige sikkerhedsmæssige problemer som følger af, at visse arresthuses størrelse og bygningsmæssige forhold er således, at muligheden for akut tilkald af ekstra personale i forbindelse med f.eks. uro blandt de indsatte, der har fællesskab, er begrænsede.

Udgangspunktet er, at der i det omfang, der er bygningsmæssige muligheder herfor, skal indrettes fællesskabsrum m.v. i arresthuset, og at de indsatte i givet fald kan få adgang hertil i det omfang, det under hensyn til forholdene i den enkelte institution skønnes ordens- og sikkerhedsmæssigt forsvareligt. Hvis der ikke er adgang til fællesskab i fællesskabsrum m.v., skal der være adgang til styret cellefællesskab. Ved styret cellefællesskab forstås, at det er institutionen, som konkret afgør mellem hvilke indsatte, der kan være cellefællesskab.

De regler om gennemførelsen af de indsattes adgang til fællesskab med andre indsatte, som arresthuset skal fastsætte i medfør af bekendtgørelsens § 2 og §§ 16-17 skal indsendes til direktoratet med henblik på godkendelse. Hvis arresthuset efterfølgende fastsætter nye regler, skal disse ligeledes indsendes til direktoratet med henblik på godkendelse.

Baggrunden for bestemmelsen om, at de lokale retningslinjer skal indsendes til direktoratet med henblik på godkendelse, er, at direktoratet ønsker at følge dette område meget nøje. Det er således hensigten, at en sådan godkendelsesprocedure skal medvirke til at sikre, at der under hensyntagen til de ordens- og sikkerhedsmæssige forhold i videst muligt omfang etableres fællesskab, og at der ikke eksisterer ubegrundede forskelle i arresthusenes regimer for fællesskab.”

Direktoratet har i en anden sag orienteret mig om at direktoratet samlet vil gennemgå alle arresthuses retningslinjer for fællesskab i lyset af de nye regler om fællesskab i arresthusene. Direktoratet har desuden oplyst at arresthusenes retningslinjer for fællesskab endvidere vil skulle sammenholdes med henblik på at der ikke eksisterer ubegrundede forskelle i arresthusenes regimer for fællesskab. Direktoratet forventer at have godkendt arresthusenes fællesskabsregler inden udgangen af 2002.

Jeg beder om at blive underrettet om direktoratets godkendelse af Arresthuset i Maribos retningslinjer for fællesskab. Endvidere beder jeg om at modtage kopi af de endelige retningslinjer.

For så vidt angår udvidelse af fællesskabsmulighederne henviser jeg til pkt. 3.1.

6.6. De indsattes kontakt med omverdenen, herunder besøg og telefonsamtaler

Besøg kan ifølge arresthusets husorden finde sted på hverdage mellem kl. 14.00 og 20.00 og andre dage mellem kl. 9.00 og 11.00 samt 14.00 og 20.00. Det er endvidere i husordenen blandt andet anført at hver indsat har mulighed for to gange en times ugentligt besøg såfremt pladsforholdene tillader det.

I svaret i spørgeskemaet har arresthuset anført at der i de fleste tilfælde er mulighed for at besøg kan strække sig ud over den tid som de indsatte har krav på, og at der i særlige tilfælde er mulighed for besøg i arbejdstiden.

Det oplyste om besøg giver mig ikke anledning til bemærkninger.

Om telefoning oplyste arresthuset at arresthuset har en bærbar telefon som de indsatte kan anvende på cellerne. Både afsonere og varetægtsarrestanter kan ringe gratis.

Jeg beder arresthuset om at oplyse om der er fastsat lokale regler om den praktiske gennemførelse af de indsattes ret til at føre telefonsamtaler, jf. bemyndigelsen hertil i telefonbekendtgørelsens § 4, stk. 2. I bekræftende fald beder jeg om at modtage et eksemplar af disse regler.

6.7. Talsmandsordning

Arresthuset oplyste at der ikke er nogen talsmand i arresthuset, og at arresthuset ikke foretager sig noget særligt i den forbindelse. Arresthuset har i stedet en åben dialog med de indsatte.

Arresthuset anførte desuden at arresthuset inden for det sidste halve år (forud for inspektionen) har ændret struktur fem gange, hvilket har vanskeliggjort etableringen af en talsmandsordning. Blandt andre de udlændinge som arresthuset modtager, opholder sig typisk kun i arresthuset i meget kort tid.

Under inspektionen oplyste jeg at arresthuset ifølge reglerne i straffuldbyrdelsesloven er forpligtet til ved opslag eller lignende at orientere de indsatte om muligheden for at vælge talsmænd.

Med straffuldbrydelseslovens ikrafttræden er der også på dette område kommet detaljerede regler. Jeg henviser til lovens § 34 om de indsattes indflydelse på deres tilværelse under strafudståelsen, og til Direktoratet for Kriminalforsorgens bekendtgørelse nr. 369 af 17. maj 2001 (talsmandsbekendtgørelsen). Reglerne gælder også for varetægtsarrestanter der ikke er isolerede efter rettens bestemmelse, jf. bekendtgørelsens § 9.

Det er reglerens klare udgangspunkt at der skal være en talsmandsordning – også i arresthusene. Kun hvis de indsatte ikke ønsker at vælge talsmænd, kan der – i stedet for en egentlig talsmandsordning – blive tale om møder med alle indsatte eller grupper af indsatte, jf. bekendtgørelsens § 2, stk. 1.

I bekendtgørelsens § 8, stk. 1, er det anført at institutionens leder skal fastsætte nærmere regler for gennemførelse af de indsattes medindflydelse, herunder om seks nærmere angivne forhold. Det drejer sig om antallet af talsmænd (stk. 1, nr. 1), hvor ofte der afholdes valg af talsmænd (stk. 1, nr. 2), om en eventuel fællestalsmand vælges af alle de indsatte eller af talsmændene (stk. 1, nr. 3), proceduren for valg af talsmand og eventuel fællestalsmand samt om kontrollen med disse valg (stk. 1, nr. 4), hvor ofte der normalt skal ske drøftelser mellem institutionen og talsmændene (stk. 1, nr. 5), og om talsmændenes drøftelser skal foregå med institutionens ledelse eller med de medarbejdere der har ansvaret for de indsattes forhold på afdelinger (afdelingsafsnit), værksteder og undervisningshold (stk. 1, nr. 6). Direktoratet forudsatte i skrivelse nr. 74 af 16. maj 2001 hvormed bekendtgørelsen blev fremsendt til kriminalforsorgens institutioner, at disse regler blev fastsat inden bekendtgørelsens ikrafttræden, jf. sidste sætning i cirkulæreskrivelsen.

Arresthusets husorden indeholder ingen oplysninger om en talsmandsordning, men det er under emnet ”Omkring det organisatoriske i arresten” blandt andet anført at hvis de indsatte har nogen klager over eller ønsker til forholdene i arresthu-

set, kan disse afleveres skriftligt til personalet. Det fremgår desuden at arresthuset herefter vil behandle klagen/ønsket.

Jeg anmoder arresthuset om at oplyse om de indsatte nu ved opslag eller lignende orienteres om muligheden for at etablere en talsmandsordning.

Jeg beder desuden arresthuset om at oplyse hvorvidt der efter inspektionen er fastsat nærmere regler for gennemførelse af de indsattes medindflydelse, jf. talsmandsbekendtgørelsens § 8, stk. 1. Hvis dette ikke er tilfældet, henstiller jeg til arresthuset at fastsætte sådanne regler og beder om underretning når dette er sket.

6.8. Avishold

Det blev under inspektionen oplyst at arresthuset ikke holder aviser bortset fra lokalaviser.

Under inspektionen gjorde jeg opmærksom på at de indsatte skal tilbydes gratis avis.

I en konkret sag har ombudsmanden modtaget kopi af et brev til en klager hvori direktoratet under henvisning til § 16, stk. 1, i den tidligere gældende bekendtgørelse om fuldbyrdelse af straf og til straffuldbyrdelseslovens § 58 har udtalt at de indsatte (afsonere) skal have stillet gratis avis til rådighed. I blandt andet sagen vedrørende min inspektion af Arresthuset i Hillerød udtalte jeg at jeg gik ud fra at der også er pligt til at stille gratis avis til rådighed for varetægtsarrestanter. Direktoratet har i en udtalelse af 16. september 2002 vedrørende denne inspektion udtalt at direktoratet finder at varetægtsarrestanter, uanset at § 15, stk. 1, i bekendtgørelsen om ophold i varetægtsfængsel omtaler adgang til aviser og radio- og fjernsynsudsendinger som alternative muligheder, også bør have adgang til gratis avis.

Jeg beder arresthuset om at oplyse om de indsatte nu har adgang til gratis avis – ud over lokalavisen.

Efter § 58, stk. 3, i straffuldbyrdelsesloven, bør udenlandske indsatte så vidt muligt have adgang til aviser, tidsskrifter, bøger mv. på deres eget sprog.

Arresthuset oplyste under inspektionen at de udenlandske indsattes familier ofte ved besøg har en avis med til den indsatte.

I forbindelse med min inspektion af Arresthuset i Hillerød har direktoratet blandt andet udtalt følgende vedrørende ovennævnte bestemmelse:

”For så vidt angår udenlandske indsatte fremgår det af de specielle bemærkninger til lovforslagets § 58, at formålet med bestemmelsen er at understrege, at det for udenlandske indsatte er af væsentlig betydning at kunne holde sig orienteret om samfundsforhold i deres eget land og på deres eget sprog. Med formuleringen "så vidt muligt" i straffuldbyrdelseslovens § 58, stk. 3, er det forudsat, at der er økonomiske grænser for institutionens pligt til at gennemføre denne ret.

I 2001 udgjorde andelen af udenlandske indsatte i arresthuset i Hillerød 23,7 %. Til sammenligning udgør andelen af udenlandske indsatte i alle landets arresthuse i gennemsnit 13,9 %. På baggrund heraf, og under hensyn til at arresthuset har indsatte af meget forskellige nationaliteter, er det direktoratets opfattelse, at der skal findes 2-3 aviser på hovedsprogene engelsk, fransk eller tysk i arresthuset. Direktoratet tager til efterretning, at arresthuset i stedet for at abonnere på udenlandske aviser forsøger at etablere en ordning med det lokale bibliotek om levering af aviser på hovedsprogene.”

Jeg anmoder arresthuset om oplysning om andelen af udlændinge i arresthuset i 2002 (evt. 2001 hvis tallet for 2002 ikke kan opgøres endnu), og om det anførte giver arresthuset anledning til en anden praksis vedrørende aviser til udenlandske indsatte.

6.9. Samarbejde med de sociale myndigheder

Kriminalforsorgen i Frihed kommer fast hver tirsdag i arresthuset. Det fremgår af husordenen at en fængselsfunktionær de øvrige dage fungerer som kontaktperson.

Ved blandt andet løsladelse sørger arresthuset for kontakten til de sociale myndigheder.

6.10. Indsmugling af euforiserende stoffer og mobiltelefoner

Arresthuset oplyste at arresthuset ikke generelt er plaget af euforiserende stoffer. Arresthuset får jævnligt uanmeldt besøg af narkohunde, og som regel finder man ikke stoffer i arresthuset. Arrestinspektøren oplyste hertil at der er færre euforiserende stoffer i Arresthuset i Maribo end i Arresthuset i Nakskov.

Arresthuset oplyste desuden i denne forbindelse at det kan være svært at undgå indsmugling af mobiltelefoner i arresthuset. Det er arresthusets indtryk at indsmuglingen mange gange sker efter f.eks. et hjemmebesøg hvor den indsatte – hvis besøget er foregået under overvågning af politiet – ikke visiteres efterfølgende. Arresthuset har for nylig bestilt en ”mobilfinder” der reagerer på blandt andet opkald til og fra mobiltelefoner.

6.11. Observations- og sikringscelleanbringelser

Arresthuset har som nævnt under pkt. 2.2. ingen observations- eller sikringscelle. Arresthuset oplyste under inspektionen at der inden for de sidste par år i tre til fire tilfælde har været brug for en sådan celle. I disse tilfælde køres den indsatte til Arresthuset i Køge eller Københavns Fængsler.

På forespørgsel om hvorvidt arresthuset undervejs til et andet arresthus kører tilbage med den indsatte til arresthuset hvis denne falder til ro under transporten, oplyste arresthuset at man ikke er indstillet herpå.

6.12. El-artikler mv.

Som også nævnt tidligere må de indsatte ifølge husordenen ikke medtage fjernsyn og radio eller andre mindre eller større el-artikler.

I svaret i spørgeskemaet har arresthuset anført at der findes en kaffemaskine på cellen, og at andet ikke tillades.

I forbindelse med min inspektion af andre arresthuse har jeg erfaret at reglerne om i hvilket omfang de indsatte kan benytte egne elektriske apparater mv., er vidt forskellige.

Det fremgår nu af straffuldbyrdelseslovens § 36, stk. 1, at en indsat har ret til at medtage, besidde og råde over egne genstande i institutionen medmindre dette er uforeneligt med ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn. Efter § 36, stk. 2, kan justitsministeren (Direktoratet for Kriminalforsorgen) fastsætte regler om begrænsninger i de indsattes ret efter § 36, stk. 1. Sådanne regler er fastsat i bekendtgørelse nr. 370 af 17. maj 2001 (genstandsbekendtgørelsen). I bekendtgørelsens § 2 er det angivet hvilke genstande der ikke må udleveres til indsatte. I bekendtgørelsens § 3 er det anført at institutionens leder skal fastsætte nærmere regler om udlevering af indsattes egne genstande. Institutionens leder kan i denne forbindelse under hensyn til forholdene i den enkelte institution fastsætte yderligere begrænsninger i indsattes ret til at medtage, besidde og råde over egne genstande i institutionen, herunder med hensyn til genstandenes størrelse, antal og art mv. Det kan efter § 5, stk. 1, gøres til et vilkår for udlevering af radio og lignende at apparatet mærkes med henblik på at kunne identificere apparatets ejer, og plomberes. Efter § 5, stk. 2, kan institutionens leder fastsætte regler om at elektriske apparater, herunder radio og lignende, i tilfælde hvor institutionen ikke selv kan foretage en tilstrækkelig undersøgelse af apparatet, kun kan udleveres på betingelse af at den indsatte betaler for undersøgelsen.

Bekendtgørelsens regler suppleres af Direktoratet for Kriminalforsorgens vejledning nr. 75 af 16. maj 2001 der er knyttet til genstandsbekendtgørelsen.

Hvis det anførte i husordenen om at de indsatte ikke må medtage "andre mindre eller større el-artikler", skal forstås således at alle (øvrige) el-artikler er omfattet, herunder f.eks. en elektrisk barbermaskine, beder jeg arresthuset om at oplyse nærmere om hvorfor forholdene i arresthuset ikke tillader udlevering heraf.

Hvis det ikke skal forstås som omfattende alle (øvrige) el-artikler, anmoder jeg arresthuset om at præcisere hvad mindre og større el-artikler omfatter.

Jeg beder desuden arresthuset om at oplyse om arresthuset – ud over de i husordenen angivne begrænsninger for hvad de indsatte må medtage – har fastsat nærmere regler efter bekendtgørelsens § 3. I bekræftende fald beder jeg arresthuset om at sende mig et eksemplar af disse regler.

Jeg kan til arresthusets orientering oplyse at jeg er bekendt med at direktoratet i 2000 nedsatte en projektgruppe der skulle overveje forskellige indgreb der kan modvirke indsmugling, handel og brug af narkotika i fængsler og arresthuse. Denne projektgruppe afgav i februar 2001 en indstilling, og ifølge et af projektgruppens forslag skal der i de lukkede fængsler, arresthusene og Københavns Fængsler ikke kunne indleveres elektriske apparater som er vanskelige at visitere. Direktoratets overvejelser vedrørende udmøntningen af indstillingen er endnu ikke afsluttet.

6.13. Information af indsatte

Jeg modtog forud for inspektionen arresthusets husorden samt oplysning i spørgeskemaet om at en engelsk version af husordenen var under udarbejdelse.

Under inspektionen oplyste arresthuset desuden at der på cellerne findes en mappe hvori blandt andet findes vejledning om anvendelse af renssevæske.

Jeg anmoder arresthuset om at oplyse om husordenen nu er oversat til engelsk og eventuelt til andre sprog.

Jeg beder desuden arresthuset om at sende mig en kopi eller et eksemplar af den mappe som findes på hver celle.

Den indsatte som jeg havde en samtale med under inspektionen, fremsatte et ønske om mere mundtlig information fra personalets side ved indsættelsen – om blandt andet undervisning og fritidsfaciliteter. Den indsatte nævnte som et eksempel på den efter hans mening utilstrækkelige information om fritidsfaciliteterne at han først efter en måned i arresthuset havde fundet ud af at der er mulighed for at leje en PlayStation. En sådan kunne han have haft glæde af da han den første måned var varetægtsfængslet i isolation. Den indsatte tilføjede at de indsatte ved indsættelsen får udleveret en folder, men der er en del indsatte som har vanskeligt ved at læse og/eller forstå indholdet i denne folder. Han fremkom i den forbindelse med et forslag om at en repræsentant blandt de indsatte kunne orientere de nyankomne om faciliteterne i arresthuset.

Under den afsluttende samtale med ledelsen viderebragte jeg ovenstående ønske om mere mundtlig information af de indsatte ved indsættelsen. Arresthuset oplyste i den forbindelse at de indsatte under en samtale ved indsættelsen bliver orienteret om faciliteterne i arresthuset.

Jeg har noteret mig at de indsatte under en samtale ved indsættelsen bliver orienteret om faciliteterne i arresthuset. Under henvisning hertil foretager jeg ikke mere vedrørende dette spørgsmål. Jeg skal dog henlede arresthusets opmærksomhed på muligheden for at udarbejde en form for tjekliste indeholdende de emner den indsatte normalt orienteres om under en samtale ved indsættelsen.

Jeg beder desuden om arresthusets bemærkninger til den indsattes forslag om at en repræsentant blandt de indsatte kunne orientere de nyankomne om faciliteterne i arresthuset.

7. Samtaler med indsatte

Som nævnt indledningsvist og i det ovenstående havde jeg en samtale med en indsat om de generelle forhold i arresthuset. Under min afsluttende samtale med arresthusets ledelse forelagde jeg den indsattes klager, ønsker og bemærkninger for ledelsen.

Den indsatte modtog – som også nævnt indledningsvist – et notat om samtalen med mig. Jeg meddelte i den forbindelse den indsatte at de forhold der blev nævnt under samtalen, ville blive behandlet eller omtalt i min rapport. Jeg henviser til pkt. 3.1., 3.3., 6.1., 6.2., 6.5. og 6.13.

8. Rapportgennemgang

Ved starten af inspektionen anmodede jeg om udlån af arresthusets rapporter mv. for perioden fra den 1. juli 2001 (den dag straffuldbyrdelsesloven, lov nr. 432 af 31. maj 2000 om fuldbyrdelse af straf mv., trådte i kraft) til den 30. april 2002 vedrørende disciplinærsager.

Jeg modtog herefter to udskrifter af forhørsprotokollen med tilhørende rapporter og en afgørelse (forlæg med tilhørende rapport) der er truffet uden afholdelse af forhør. De to forhør er afholdt den 10. juni 2002 og er udfærdiget på standardblanketter til indføjelse og afkrydsning. Herudover modtog jeg seks rapporter, heraf en med tilhørende notat og en med tilhørende blanket om ikendt disciplinærstraf. To af disse rapporter vedrører samme indsatte, og en tredje af rapporterne vedrører samme indsatte som i sagen der er afgjort uden forhør.

De seks rapporter indgår ikke i min gennemgang af sagerne nedenfor (pkt. 8.1. til 8.2.7.3.). Dette skyldes at det ikke fremgår af rapporterne mv. hvilken sagsbehandling disse disciplinærsager har været undergivet. Arrestforvareren har den 14. november 2002 oplyst at der ikke foreligger mere materiale vedrørende disse sager. For så vidt angår disse seks rapporter (sager) henviser jeg i stedet til pkt. 8.2.8.

8.1. Lidt om sagerne

Forhørssagerne vedrører varetægtsarrestanter og den sidste en afsoner. De to forhørssager vedrører fund af piller (samme episode) og sagen vedrørende afsoneren angår fund af en hashpibe/"bong" (tilvirket rygeflaske med rygehoved), et tilvirket barberblad samt en ødelagt gaffel. I denne sag blev den indsatte ikendt 3 dages betinget strafcelle, og hashpiben blev konfiskeret til destruktion. I forhørssagerne blev den ene indsatte frifundet og den anden ikendt strafcelle i 3 dage. De fundne piller blev inddraget af personalet.

Der er på sagerne anført et journalnummer (som jeg går ud fra er journalnummeret på den indsattes "samlede" sag) hvor den første del er et årstal efterfulgt af tallet 560. Derefter følger et tal bestående af tre eller fire cifre, og det er dette tal der henvises til i det følgende.

8.2. Retsgrundlag

Reglerne om anvendelse af disciplinærsager over for afsonere findes i straffuldbyrdelseslovens kapitel 11 (§§ 67 ff.). Efter lovens § 70, stk. 3, og § 72 fastsætter justitsministeren nærmere regler om henholdsvis udståelse af strafcelle og behandlingen af disciplinærsager. Sådanne bestemmelser er fastsat i bekendtgørelse nr. 385 af 17. maj 2001 om udståelse af strafcelle, anvendelse af forhørs-celle og behandlingen af disciplinærsager i fængsler og arresthuse (disciplinærstrafbekendtgørelsen).

For så vidt angår varetægtsarrestanter findes hjemlen til ikendelse af disciplinærstraf i retsplejelovens § 775, stk. 1, men ellers finder reglerne for afsonere i straffuldbyrdsloven og disciplinærstrafbekendtgørelsen tilsvarende anvendelse, dog således at varetægtsarrestanter højst kan ikendes straffcelle i to uger, jf. disciplinærstrafbekendtgørelsens § 1, stk. 2.

Direktoratet har i forlængelse af disse regler udstedt en vejledning om behandlingen af sager om disciplinærstraf, konfiskation og modregning af erstatningsbeløb (disciplinærstrafvejledningen). På tidspunktet for behandlingen af de konkrete sager som min undersøgelse omfatter, gjaldt vejledning nr. 91 af 16. maj 2001 (som nu er erstattet af vejledning nr. 70 af 5. juli 2002).

Konfiskation over for afsonere sker med hjemmel i straffuldbyrdslovens § 73. I medfør af § 73, stk. 4, er der udstedt en bekendtgørelse nr. 386 af 17. maj 2001 om behandlingen af sager om konfiskation i kriminalforsorgens institutioner (konfiskationsbekendtgørelsen). Af § 1, stk. 1, i denne bekendtgørelse fremgår det at procedurereglerne i disciplinærstrafbekendtgørelsens §§ 5-9 også finder anvendelse ved konfiskation. Som det allerede fremgår af titlen på disciplinærstrafvejledningen, omhandler den også konfiskation.

De gældende regler er i alt væsentligt en videreførelse af de regler der gjaldt før straffuldbyrdslovens ikrafttræden.

8.2.1. Forhørsclleanbringelse

Efter lovens § 71 kan en indsat anbringes i forhørsclle hvis der er begrundet mistanke om at denne har overtrådt bestemmelser der må antages at medføre straffcelle som disciplinærstraf, og hvis forhørsclleanbringelse er nødvendig af hensyn til gennemførelsen af undersøgelser i disciplinærsagen. I disciplinærstrafvejledningens pkt. 3, 5. afsnit, er det anført at det vil kunne være tilfældet hvis der er grund til at antage at sagens fakti-

ske omstændigheder ikke kan afklares hvis den indsatte har adgang til fællesskab, f.eks. fordi den indsatte vil kunne påvirke eventuelle vidner eller i øvrigt vanskeliggøre undersøgelsens gennemførelse.

Anbringelse i forhørscele må efter lovens § 71, stk. 2, ikke udstrækkes i længere tid end undersøgelsen nødvendiggør, og kan højst vare 5 dage. Den tid som en indsat har været anbragt i forhørscele, skal efter stk. 3 fradrages i udståelsen af strafcelle. Anbringelse i forhørscele sker efter samme regler som udståelse af strafcelle, jf. stk. 4.

Efter bekendtgørelsens § 2, stk. 5, skal der gøres notat om dato og klokkeslæt for ”anbringelsens” iværksættelse og ophør. Da denne bestemmelse findes i et afsnit der vedrører både anvendelse af forhørscele og strafcelle, går jeg ud fra at bestemmelsen ikke kun omfatter anbringelse i strafcelle, men tillige anbringelse i forhørscele. Det følger i øvrigt af disciplinærstrafvejledningens pkt. 9, sidste pind (som er citeret nedenfor), at notatet om disciplinærsagen skal indeholde oplysning om varigheden af en eventuel forudgående forhørsceleanbringelse.

Efter bekendtgørelsens § 3, stk. 1, træffes afgørelse om anbringelse i forhørscele af institutionens leder eller den der bemyndiges dertil. Hvis forholdene i det enkelte tilfælde ikke tillader at man afventer bestemmelse fra en efter stk. 1 kompetent person, træffes bestemmelsen af den tilstedeværende funktionær som er ansvarlig for det pågældende tjenesteområde. I sådanne tilfælde skal en efter stk. 1 kompetent person så hurtigt som muligt underrettes om det passerede, jf. § 3, stk. 2. Den indsatte skal endvidere så hurtigt som muligt orienteres om begrundelsen for anbringelsen i forhørscele og have lejlighed til at udtale sig, jf. § 3, stk. 3.

Der var forhørsceanbringelse i de to forhørssager der som nævnt ovenfor vedrører fund af piller. Som også nævnt ovenfor blev den ene indsatte (i sag nr. 267) frifundet og dermed ikke ikendt nogen disciplinærstraf.

Jeg anmoder arresthuset om at oplyse hvorvidt det på tidspunktet for forhørsceanbringelsen i sag nr. 267 blev lagt til grund at den indsatte ville få en disciplinærstraf i form af strafcelle.

Der er ikke oplysninger om at der er foretaget yderligere undersøgelser efter anbringelserne i forhørscele.

Jeg beder arresthuset om at oplyse hvilke(n) undersøgelse(r) der nødvendiggjorde en forhørsceanbringelse i sagen, jf. betingelsen herom i straffuldbyrdelseslovens § 71, stk. 1.

I begge sager er der gjort notat om dato og klokkeslæt for anbringelsens iværksættelse og ophør, jf. disciplinærstrafbekendtgørelsens § 2, stk. 5 (min forståelse heraf).

Forhør blev i sagerne afholdt to dage efter den dag hvor forholdet fandt sted.

I forlængelse af ovennævnte anmodning om oplysning om hvilke(n) undersøgelse(r) der nødvendiggjorde en forhørsceanbringelse (jf. straffuldbyrdelseslovens § 71, stk. 1), beder jeg arresthuset om at oplyse hvorvidt disse undersøgelser nødvendiggjorde at de indsatte var forhørsceanbragt frem til forhøret. Det bemærkes at jeg er opmærksom på at forholdet fandt sted på en lørdag.

Det fremgår ikke i nogen af sagerne hvem der har truffet afgørelserne om forhørsceanbringelse. Såfremt afgørelse i medfør af bekendtgørelsens § 3, stk. 2, er truffet af en anden end den der er kompetent hertil, fremgår det heller ikke om, og i givet fald hvornår, der er sket underretning af den

kompetente person, jf. bestemmelsens 2. pkt. Det fremgår heller ikke om der er forholdt i overensstemmelse med bekendtgørelsens § 3, stk. 3.

Blandt det materiale som jeg har modtaget fra arresthuset, er en meddelelse af 26. juli 2001 fra arrestinspektøren ved Arresthuset i Maribo om kompetencefordelingen mellem arrestinspektøren og arrestforvareren. Det fremgår heraf at arrestforvareren træffer afgørelser mv. om blandt andet anbringelse i forhørscele, jf. disciplinærstrafbekendtgørelsens § 3, stk. 1.

Jeg beder arresthuset om at oplyse hvem der i de to konkrete sager traf afgørelse om forhørsceleanbringelse. Såfremt afgørelsen er truffet af en anden end arrestforvareren, beder jeg desuden arresthuset om at oplyse om, og i givet fald hvornår, der er sket underretning af arrestforvareren. Jeg beder endvidere om en udtalelse om overholdelsen af bekendtgørelsens § 3, stk. 3, i sagerne. Hvis der foreligger notater vedrørende disse spørgsmål, beder jeg om kopi heraf.

8.2.2. Sagsbehandlingstiden

Disciplinærsager skal behandles så hurtigt som muligt, jf. disciplinærstrafbekendtgørelsens § 5.

I forbindelse med min inspektion af Arresthuset i Nykøbing Falster udtalte jeg at forhør der afholdes op til 3 dage efter indberetningen, efter min opfattelse for så vidt er i overensstemmelse med § 7, stk. 2. Jeg bad samtidig Direktoratet for Kriminalforsorgen om en udtalelse om hvor grænsen ligger i bestemmelsen der fandtes i det dagældende disciplinærstraf-cirkulæres § 7, stk. 2 (når der ikke foreligger særlige omstændigheder der gør at forhør ikke kan afholdes inden for 3 dage, f.eks. at den indsatte på grund af undvigelse eller lignende er fraværende fra institutionen). Direktoratet anførte i en udtalelse af 1. december 1999 følgende:

” ...

Cirkulærets § 7, stk. 2, vedrører alle de sagsbehandlingsskridt, der findes påkrævet, for at disciplinærsagen kan gennemføres, jf. § 7, stk. 1.

I en række tilfælde vil det være påkrævet at indhente yderligere indberetninger eller foretage afhøringer af personale eller medindsatte. Disse sagsbehandlingsskridt vil almindeligvis foretages inden forhøret af den indsatte, jf. herved cirkulærets § 9. Endvidere kan det i en række situationer være nødvendigt at foretage genafhøring af såvel den indsatte som af vidner.

Det er direktoratets opfattelse, at der allerede af disse grunde ikke kan fastsættes en fast øvre grænse for, hvor lang tid der må gå inden (endeligt) forhør af den indsatte. Der henses her bl.a. til, at personale, der skal afhøres, kan have tjenestefri, være på ferie etc.

Det er dog direktoratets opfattelse, at der altid snarest skal foretages en gennemlæsning af en indberetning, når denne modtages, med henblik på en vurdering af, hvorledes sagens videre behandling skal tilrettelægges, således at yderligere bevisoptagelse kan ske hurtigst muligt.

Det er endvidere direktoratets opfattelse, at forhør af den indsatte bør ske hurtigst muligt, således at den indsatte endnu har det passerede i frisk erindring, da dette findes at have betydning for den indsattes mulighed for at forsvare sig og fremkomme med fyldestgørende oplysninger til brug for disciplinærsagens afgørelse.”

I opfølgingsrapport af 25. februar 2000 vedrørende min inspektion af Arresthuset i Nykøbing Falster tog jeg direktoratets oplysninger til efterretning – med den bemærkning at min anmodning om en udtalelse om grænsen netop vedrørte den situation hvor der ikke er særlige omstændigheder til hinder for afholdelse af forhør (f.eks. fravær af personale/indsatte der skal afhøres).

Jeg har i efterfølgende rapporter supplerende bemærket om spørgsmålet at der ved vurderingen af spørgsmålet om tidsaspektet i behandlingen af sagen efter min opfattelse i øvrigt må lægges vægt på om den indsatte i forbindelse med det disciplinære forhold er hensat i forhørs-celle eller foreløbig enrum.

Disciplinærstrafvejledningen indeholder under pkt. 3 en vejledning om sagsbehandlingen der indholdsmæssigt svarer til det som direktoratet anførte i ovennævnte udtalelse.

For så vidt angår forhørsceleanbringelse fremgår det, som anført under pkt. 8.2.1., nu af straffuldbyrdelseslovens § 71, stk. 2, at en sådan anbringelse højst må vare 5 dage.

Som allerede nævnt blev der i forhørssagerne afholdt forhør 2 dage efter at den episode der gav anledning til disciplinærsagen, fandt sted. I den sidste sag hvor der ikke blev afholdt forhør, er forlægget dateret samme dag som der skete indberetning om fundet af hashpiben mv.

Arresthusets sagsbehandlingstid giver mig ikke anledning til bemærkninger.

8.2.3. Sagsbehandlingsregler

§§ 6, 7 og 8 i disciplinærstrafbekendtgørelsen har følgende indhold:

”§ 6. I disciplinærsager, hvor der alene er tale om at anvende advarsel eller bøde, kan sagen behandles, uden at den indsatte er til stede, hvis overtrædelsen umiddelbart har kunnet konstateres, eller hvis sagens omstændigheder i øvrigt må anses for fuldt klarlagt. Det er endvidere en forudsætning for at behandle sagen, uden at den indsatte er til stede, at den pågældende ikke ønsker at udtale sig i sagen.

Stk. 2. Den indsatte skal skriftligt underrettes om,
1) hvilken afgørelse institutionen agter at træffe, og
2) at den pågældende har adgang til at udtale sig i sagen.

§ 7. I andre disciplinærsager skal den indsatte gøres bekendt med, hvad der er indberettet, og i hovedtræk orienteres om, hvad der måtte være fremkommet under eventuelle afhøringer. Den indsatte skal have adgang til at udtale sig i sagen.

Stk. 2. Afgørelsen skal træffes, mens den indsatte er til stede.

Stk. 3. Alle afhøringer skal overværes af en af institutionens ansatte.

Stk. 4. Ved forhørets begyndelse skal den indsatte orienteres om sine rettigheder i forbindelse med sagens behandling, herunder

- 1) retten til på ethvert tidspunkt af sagens behandling at lade sig bistå af andre, jf. forvaltningslovens § 8,
 - 2) retten til aktindsigt i de dokumenter, der ligger til grund for forhøret, jf. forvaltningslovens kapitel 4,
 - 3) retten til at udtale sig, før der træffes afgørelse, og at dette ikke medfører nogen pligt for den indsatte til at udtale sig,
 - 4) retten til ikke at godkende gengivelsen af sin forklaring, jf. § 8, stk. 5, 5. pkt., og
 - 5) retten til efter anmodning at få udleveret en kopi af det i medfør af § 8 udarbejdede notat, jf. § 9
- Stk. 5.* Hvis den indsatte ikke ønsker at være til stede, kan disciplinærsagen gennemføres uden den pågældendes tilstedeværelse. § 6, stk. 2, finder tilsvarende anvendelse.

§ 8. Der skal gøres notat om disciplinærsagens behandling i en særlig protokol.

Stk. 2. Notatet skal indeholde

- 1) en gengivelse af, hvad der er indberettet,
- 2) oplysning om, hvilke bestemmelser der er overtrådt,
- 3) oplysning om afgørelsen,
- 4) oplysning om dato og klokkeslæt for, hvornår afgørelsen er meddelt den indsatte,
- 5) oplysning om, at den indsatte er orienteret om muligheden for at klage til justitsministeren, og
- 6) oplysning om, hvornår fristen for at indgive klage udløber, jf. Strafffuldbyrdelseslovens § 111, stk. 2.

Stk. 3. Hvis der er tale om en afgørelse, der er omfattet af straffuldbyrdelseslovens § 112, skal notatet desuden indeholde oplysning om, at den indsatte er orienteret om muligheden for at kræve den endelige administrative afgørelse indbragt for retten til prøvelse.

Stk. 4. Ved behandling af disciplinærsager efter § 6 skal det udover det i stk. 2 nævnte fremgå af notatet, at den indsatte skriftligt er underrettet om, hvilken afgørelse institutionen agter at træffe, og at den pågældende har adgang til at udtale sig, jf. § 6, stk. 2.

Stk. 5. Ved behandling af disciplinærsager efter § 7 skal notatet udover det i stk. 2 nævnte indeholde en gengivelse af de afgivne forklaringer, som skal protokolleres, mens den, der afgiver forklaring, er til stede. Notatet skal endvidere indeholde nærmere oplysning om, på hvilket grundlag afgørelsen er truffet. Videre skal notatet indeholde oplysninger om eventuelle begrænsninger i retten til på ethvert tidspunkt af sagens behandling at lade sig bistå af andre og i retten til aktindsigt, jf. § 7, stk. 4, nr. 1 og 2. Endelig skal notatet indeholde en begrundelse, der opfylder kravene i forvaltningslovens § 24. Notatet skal søges affattet sådan, at det kan godkendes af den pågældende. Det skal fremgå af notatet, om den indsatte har godkendt det. Hvis den indsatte ikke har ønsket at være til stede under forhøret, skal dette endvidere fremgå af notatet.”

Ud over sager om advarsel og bødesager kan kun mindre sager om konfiskation og erstatning afgøres efter § 6 i bekendtgørelsen (og kun hvis den indsatte ikke ønsker at udtale sig i sagen). Til kategorien mindre sager hører sager om konfiskation af genstande eller penge hvis værdi ikke overstiger det almindelige vederlag der udbetales indsatte for en uges beskæftigelse, jf. disciplinærstrafvejledningens pkt. 12.

Det er derfor beklageligt at sagen om fund af hashpibe mv. hvor den indsatte blev ikendt 3 dages betinget strafcelle, er behandlet efter bestemmelsen i bekendtgørelsens § 6.

Da sagen imidlertid er behandlet efter denne bestemmelse, indgår den i gennemgangen nedenfor som en ”§ 6-sag”.

8.2.4. Partshøring mv.

I sagen der er behandlet efter bekendtgørelsens § 6, er der anvendt en blanket (et forlæg) som jeg går ud fra er en standardblanket (evt. indlagt på edb). Øverst på blanketten er der anført dato, den indsattes navn og cpr.nr. samt journalnummer. Derudover er der øverst rubrikker til afkrydsning af om den indsatte er afsoner eller varetægtsarrestant. Herefter er det angivet hvad der er indberettet, og i andet afsnit hvad arresthuset agter at idømme den indsatte såfremt den indsatte ved sin underskrift erkender forholdet. Efterfølgende er der midt på siden en linje hvor den indsatte ved sin underskrift kan erkende forholdet og vedtage den ovenfor nævnte disciplinærstraf. I næstsidste afsnit er blandt andet anført at ”Til indsatte udleveres en kopi af denne afgørelse, og indsatte gøres hermed bekendt med retten til at udtale sig i sagen ...”.

Den indsatte har underskrevet forlægget.

Den anvendte formulering ”Til indsatte udleveres en kopi af denne afgørelse...” giver umiddelbart det indtryk at der ved forlægget allerede er truffet en afgørelse, og at der således ikke er tale om en underretning om hvilken afgørelse institutionen ”agter” at træffe. Er dette tilfældet, ville det ikke være i overensstemmelse med bekendtgørelsens § 6, stk. 2, nr. 1.

Jeg går dog ud fra – under henvisning til det anførte i andet afsnit om hvilken afgørelse institutionen agter at træffe, og til formuleringen i næstsidste afsnit om at den indsatte gøres bekendt med retten til at udtale sig i sagen – at forlægget udleveres til den indsatte (med henblik på at den indsatte kan erkende forseelsen og vedtage disciplinærstraffen) inden der træffes en endelig afgørelse.

Under forudsætning af at min antagelse er korrekt, er sagen således behandlet i overensstemmelse med bekendtgørelsens § 6, stk. 2.

For så vidt angår anvendelsen af formuleringen ”denne afgørelse” henstiller jeg til arresthuset enten at ændre blanketten så det udtrykkeligt fremgår at der er tale om en afgørelse som arresthuset agter at træffe eller at anvende den blanket/det paradigma som jeg fra min inspektion af Arresthuset i Hillerød er bekendt med findes i Klientsystemet.

For så vidt angår forhørssagerne fremgår det af forhørsnotaterne at den indsatte er gjort bekendt med hvad der er indberettet, og at de indsatte har haft lejlighed til at udtale sig herom, jf. § 7, stk. 1.

Der er således i de to forhørssager sket fornøden partshøring efter bekendtgørelsens § 7, stk. 1, og forvaltningslovens § 19.

Da det efter notatet i protokollen om afgørelsen i sag 251 er anført at den indsatte er gjort bekendt med adgangen til at klage til direktoratet over afgørelsen, og da tidspunktet for hvornår forhøret var slut, er anført herefter, lægger jeg til grund at afgørelsen i sagen er truffet under den indsattes fysiske tilstedeværelse, jf. bekendtgørelsens § 7, stk. 2. Dette gælder tillige sag 267.

8.2.5. Forhørsvidner

Alle afhøringer skal overværes af en af institutionens ansatte, jf. disciplinærstrafbekendtgørelsens § 7, stk. 3, og det skal af forhørsprotokollen fremgå hvem der har fungeret som vidne, jf. disciplinærvejledningens pkt. 10, 6. afsnit.

Den der har indberettet det disciplinære forhold, og andre der har været involveret i forholdet, må ifølge vejledningens pkt. 8 ikke fungere som vidne i sagen. Er der ikke andre personalemedlemmer til stede, bør forhøret udsættes medmindre den indsatte ønsker forhøret gennemført, eller særlige omstændigheder taler imod en udsættelse af forhøret.

I begge forhørssager fremgår det af protokollen at forhøret blev overværet af et vidne. Vidnet var i begge tilfælde en anden person end de personer der er nævnt i indberetningen i sagen.

8.2.6. Vejledning om rettigheder

Efter disciplinærstrafbekendtgørelsens § 7, stk. 4, skal den indsatte ved forhørets begyndelse orienteres om sine rettigheder i forbindelse med forhøret, herunder fem nærmere angivne rettigheder.

Bestemmelsen i disciplinærstrafbekendtgørelsens § 7, stk. 4, om vejledning om rettigheder ved forhørets begyndelse er med enkelte tilføjelser gengivet i disciplinærvejledningens pkt. 4. I forlængelse heraf har direktoratet anført følgende:

”Det er ikke tilstrækkeligt, at det generelt anføres, at den indsatte er orienteret om sine rettigheder. Rettighederne skal nævnes særskilt, og det skal fremgå tydeligt, at den indsatte er vejledt om hver enkelt af dem, f.eks. ved afkrydsning i en fortrykt blanket.”

Det er i øvrigt under pkt. 9 i vejledningen anført at notatet i forhørssagen (jf. disciplinærstrafbekendtgørelsens § 8, stk. 1) skal indeholde oplysning om hvad der er vejledt om.

I forhørsnotaterne er det umiddelbart efter oplysning om at den indsatte har været forhørsceleleanbragt, angivet at "[i]ndsatte er mødt og orienteret om sine rettigheder, herunder retten til at lade sig bistå af andre, retten til aktindsigt, at han har ret men ikke pligt til at udtale sig, før der træffes afgørelse, retten til ikke at godkende forhørslederens referat af hans/hendes forklaring og retten til at få udleveret kopi af notatet om disciplinærsagen".

Jeg har ingen bemærkninger hertil.

8.2.7. Notatpligt

Der skal efter disciplinærstrafbekendtgørelsens § 8, stk. 1, gøres notat om disciplinærsagens gennemførelse. Bestemmelsen gælder både for de sager der behandles efter § 6, og de sager der behandles efter § 7. Det samme gælder § 8, stk. 2 og 3, mens der i bestemmelserne i § 8, stk. 4 og 5, er særregler for henholdsvis de sager der behandles efter § 6, og de sager der behandles efter § 7.

I forhørssagerne er der udfærdiget særskilte forhørsnotater.

I sag 0229 er der som nævnt anvendt forlæg i form af en standardblanket. Der er således også særskilt notat i dette tilfælde.

8.2.7.1. Protokollen

Efter disciplinærstrafbekendtgørelsens § 8, stk. 1, skal notatet ske i en ”særlig protokol”.

Nærmere regler om denne protokol findes i disciplinærstrafvejledningens pkt. 10. Ifølge overskriften til dette punkt angår det alene forhørsprotokollen.

Om dette har direktoratet i forbindelse med min inspektion af Arresthuset i Slagelse oplyst at reglerne i punkt 10 også gælder for de sager der behandles efter § 6. Overskriften skyldes at den protokol hvori notaterne fra disciplinærsagerne skal indsættes, i daglig tale går under navnet forhørsprotokollen.

Af vejledningens pkt. 10 fremgår det at kravet om en særlig protokol kan opfyldes ved anvendelse af ringbind under forudsætning af at der sker en fortløbende sidenummerering ”således at de enkelte ark papir nummereres med en talrække, der fortsættes, når der indsættes nye rapporter i ringbindet. Hvis en anden nummereringsmetode anvendes, skal den sikre at det kan konstateres at der ikke er tilføjet eller fjernet sider i protokollen”.

Hvis en side ikke udfyldes helt, skal det ifølge vejledningen markeres med en lodret streg fra sidste sætning og siden ud med henblik på at sikre at det kan konstateres at der ikke efterfølgende er føjet noget til et færdigt notat.

I forbindelse med min inspektion af Arresthuset i Herning udtalte direktoratet følgende:

” ...

Det er direktoratets opfattelse, at kravet om fortløbende paginering ikke kan opfyldes ved nummerring af det enkelte forhørsudskrift. Baggrunden for kravet om fortløbende paginering er, at det bør sikres, at det kan konstateres, at der ikke er bortkommet/fjernet sider fra den anvendte protokol, og dette sikres ikke ved den foretagne nummerering, som ikke angiver, hvor mange sider den enkelte forhørsudskrift består af.

Direktoratet har over for arresthuset tilkendegivet, at den foretagne nummerering for fremtiden bør suppleres med fortløbende paginering af de enkelte sider.

...”

Der er, som tidligere nævnt, anvendt standardblanketter i sagerne. Det fremgår ikke at blanketterne er indsat i ringbind, og der er ingen fortløbende paginering. Blanketten i forhørssagerne fylder flere sider (fire sider uden den vedhæftede indberetning) og slutter nederst på side 4, men der er ”huller” i teksten indimellem.

Det er beklageligt at kravet om fortløbende paginering ikke er overholdt.

Da kravet om en lodret streg fra sidste side og ud hvis siden ikke er helt udfyldt, skal ske med henblik på at sikre at det kan konstateres at der ikke efterfølgende er føjet noget til et færdigt notat, må dette krav efter min opfattelse også gælde ved huller i en (standard)tekst. Der må således efter min opfattelse også ske markering hvis der opstår huller inde i teksten. Jeg går ud fra at arresthuset fremover er opmærksom herpå.

Efter vejledningens pkt. 10 skal dato for indberetningen tydeligt fremgå af protokollen. Desuden skal der fremgå oplysninger om øvrige dokumenter der fremlægges til protokollen.

I begge forhørsprotokoludskrifter er datoen for indberetningen angivet. I den sidste sag er datoen for indberetningen angivet i forlægget.

Der er ikke i forhørssagerne angivet andre dokumenter, og jeg går derfor ud fra at der ikke har været ”fremlagt” andre dokumenter til protokollen, herunder notatet vedrørende den anden afhørte, jf. i øvrigt pkt. 8.2.7.3.

Det fremgår endvidere af vejledningens pkt. 10 og nu også direkte af disciplinærstrafbekendtgørelsens § 8, stk. 5, 6. pkt., at det i forhørssager skal fremgå af protokollen om den indsatte har godkendt gengivelsen af sin forklaring. Hvis den indsatte ikke kan eller vil godkende gengivelsen af sin forklaring og angiver en grund hertil, skal denne ifølge vejledningen også fremgå af protokollen.

Det er i forhørssagerne umiddelbart efter gengivelsen af den indsattes forklaring anført at den indsatte har godkendt sin forklaring.

Derudover skal der med angivelse af navn og titel fremgå hvem der har udarbejdet indberetningen, og i forhørssager hvem der har været vidne til forhøret. Protokollen skal underskrives af forhørslederen.

I begge forhørssager er navn og titel på den der har udarbejdet indberetningen, anført. I den sidste sag er navn og titel på indberetter ikke angivet.

Det er en fejl at arresthuset ikke har angivet indberetterens titel og navn i selve forlægget.

Navn og titel på vidnet er desuden angivet i forhørssagerne.

Begge forhørsprotokoller er underskrevet af forhørslederen. Det er endvidere indledningsvist angivet hvem der foretog forhøret. Forlægget er underskrevet af overvagtimesteren.

Efter vejledningens pkt. 10 skal vidnets godkendelse af protokollens indhold endvidere fremgå af protokollen, f.eks. ved at vidnet underskriver protokollen.

I begge forhørssager har vidnet underskrevet protokollen.

8.2.7.2. Indholdet af notatet

Efter disciplinærstrafbekendtgørelsens § 8, stk. 2, skal notat (som det fremgår af citatet af bestemmelsen under pkt. 8.1.3.) indeholde en gengivelse af hvad der er indberettet (nr. 1), oplysning om hvilke bestemmelser der er overtrådt (nr. 2), oplysning om afgørelsen (nr. 3), oplysning om dato og klokkeslæt for hvornår afgørelsen er meddelt den indsatte (nr. 4), oplysning om at den indsatte er orienteret om muligheden for at klage til justitsministeren (nr. 5), og oplysning om hvornår fristen for at indgive klage udløber (nr. 6). Bestemmelsen gælder både for § 6- og § 7-sagerne.

I forhørssagerne er rapporten vedhæftet notatet. Indholdet af den underliggende rapport er ikke tillige gengivet i notatet (nr. 1).

Efter bekendtgørelsen skal selve notatet i disciplinærsagen indeholde en gengivelse af det indberettede. Det er således ikke tilstrækkeligt at henvise til den underliggende rapport, heller ikke selv om den eventuelt vedhæftes rapporten.

Det er en fejl at arresthuset ikke i selve notaterne har gengivet det indberettede. Jeg går ud fra at arresthuset fremover vil være opmærksom herpå.

Sagen med forlægget indeholder som også nævnt under pkt. 8.2.4. en gengivelse af det indberettede.

I sag 0229 er der henvist til at den indsatte har overtrådt straf-fuldbyrdslovens § 67, stk. 1, nr. 4.

Bestemmelsen i § 67, nr. 2, hvorefter den indsatte kan ikendes en disciplinærstraf ved udeblivelse, undvigelse eller forsøg herpå, indeholder både retsgrundlaget for den overtrådte bestemmelse (udeblivelsen mv.) og for sanktionen. De øvrige bestemmelser indeholder derimod alene retsgrundlaget for ikendelsen af disciplinærstraf. Bestemmelserne indeholder med andre ord ikke bestemmelser der kan overtrædes.

Det er således forkert at henvise til § 67, nr. 4, i forbindelse med angivelse af overtrådte bestemmelser. For så vidt angår spørgsmålet om oplysning om hvilke bestemmelser der er overtrådt i forhørssagerne, henviser jeg til pkt. 8.2.7.3. nedenfor.

Der er i alle tre sager oplysning om afgørelsen (nr. 3).

I forhørssagerne er der indledningsvist anført en dato og klokkeslæt for hvornår forhøret er afholdt, og til slut er der anført et klokkeslæt for hvornår forhøret er slut.

I sag 0229 er der øverst på forlægget anført en dato. Der er ikke oplysning om klokkeslæt.

Forlæg (bødeforlæg) er ikke afgørelser i forvaltningslovens forstand før de vedtages af den de retter sig til.

Jeg går ud fra at den anførte dato er den dag forlægget blev præsenteret for den indsatte. Da det ikke fremgår af sagen om den indsatte har underskrevet forlægget samme dato som det er præsenteret, fremgår det således heller ikke af sagen hvornår ”afgørelsen er meddelt den indsatte”.

Idet jeg går ud fra at arresthuset fremover i § 6-sagerne vil være opmærksom på at angive tidspunktet for ”afgørelsens meddelelse” samt klokkeslættet herfor, foretager jeg ikke mere vedrørende dette.

I sag 0229 er den indsatte orienteret om klageadgangen til Direktoratet for Kriminalforsorgen (nr. 5) og om hvornår fristen for at indgive klage udløber (nr. 6).

Ud over at gøre arresthuset opmærksom på at klagefristen tidligst kan regnes fra det tidspunkt hvor den indsatte vedtager forlægget, foretager jeg ikke mere vedrørende dette.

I forhørssag 251 er den indsatte ligeledes orienteret om klageadgangen og om klagefristen.

Straffuldbyrdslovens § 111, stk. 2, vedrørende klagefrist gælder alene dømte. Efter denne bestemmelse gælder således ingen klagefrist for afgørelser truffet over for varetægtsarrestanter. Efter disciplinærstrafbekendtgørelsens § 1, stk. 2, er reglerne i straffuldbyrdsloven og bekendtgørelsen gjort anvendelige

for varetægtsarrestanter. Jeg forstår at der ved henvisningen til straffuldbyrdelsesloven sigtes til lovens kapitel 11.

Til orientering for arresthuset kan jeg oplyse at jeg i forbindelse med min inspektion af Arresthuset i Sønderborg har anmodet direktoratet om en udtalelse vedrørende klagefrist i sager vedrørende varetægtsarrestanter.

Indtil svar herpå fra direktoratet foreligger, foretager jeg ikke videre vedrørende orientering om klagefrist i forhørssag 251.

Hvis der er tale om en afgørelse der er omfattet af straffuldbyrdelseslovens § 112, skal notatet efter disciplinærstrafbekendtgørelsens § 8, stk. 3, tillige indeholde oplysning om at den indsatte er orienteret om muligheden for at kræve den endelige administrative afgørelse indbragt for retten til prøvelse. Der er ikke et sådant notat i nogen af sagerne.

Efter straffuldbyrdelseslovens § 112 kan der ske domstolsprøvelse af endelige administrative afgørelser i nærmere angivne tilfælde, herunder ved afgørelser efter § 73 om konfiskation af genstande eller penge ”hvis værdi overstiger det almindelige vederlag, der udbetales indsatte for en uges beskæftigelse” (nr. 4), eller ved en afgørelse efter § 74 om modregning af erstatningsbeløb ”der overstiger størrelsen af det i nr. 4 nævnte vederlag” (nr. 5). I beskæftigelsesbekendtgørelsen (nr. 372 af 17. maj 2001) er bestemmelser om vederlag til de indsatte der efter bekendtgørelsens § 27 fastsættes i en bekendtgørelse om satser for vederlag til de indsatte og reguleres en gang årligt. På tidspunk-

tet for behandlingen af de konkrete sager som er omfattet af min undersøgelse, gjaldt bekendtgørelse nr. 373 af 17. maj 2001.

Der er, som nævnt under pkt. 8.1., oplysning om konfiskation i et tilfælde. Jeg går imidlertid ud fra at værdien af det konfiskerede (en tilvirket rygeflaske med rygehoved) er mindre end det ugentlige vederlag.

Ved behandlingen af disciplinærsager efter § 6 skal det, ud over det i stk. 2 nævnte, fremgå af notatet at den indsatte skriftligt er underrettet om hvilken afgørelse institutionen agter at træffe, og at den pågældende havde lejlighed til at udtale sig, jf. § 8, stk. 4.

Jeg henviser til den henstilling som jeg ovenfor under pkt. 8.2.4. har givet arresthuset vedrørende udformningen/formuleringen i forlægget.

Ved behandlingen af disciplinærsager efter disciplinærstrafbekendtgørelsens § 7 skal der, ud over det i stk. 2 nævnte, gøres notat om nogle yderligere forhold, jf. § 8, stk. 5.

For det første skal der være en gengivelse af de afgivne forklaringer, og disse skal protokolleres mens den der afgiver forklaringen er til stede, jf. § 8, stk. 5, 1. pkt.

Der er en sådan gengivelse af den indsattes forklaring i begge forhørssager. Der har ikke været afgivet forklaringer af andre.

Da forklaringen er oplæst for den indsatte, ses den endvidere at være protokolleret mens den indsatte var til stede.

For det andet skal det noteres på hvilket grundlag afgørelsen er truffet, jf. bestemmelsens 2. pkt. Det fremgår ikke om der hermed sigtes til såvel det faktiske grundlag, herunder det bevismæssige grundlag, som det retlige grundlag. Jeg har i forbindelse med min inspektion af Arresthuset i Slagelse anmodet direktoratet om at præcisere hvad bestemmelsen i § 8, stk. 5, 2. pkt., sigter til.

Direktoratet har i den anledning i brev af 16. september 2002 oplyst at bestemmelsen er indsat for at præcisere vigtigheden af at bevisbedømmelsen beskrives nærmere i forhørsnotatet.

For så vidt angår beskrivelsen i de konkrete sager henviser jeg til pkt. 8.2.7.3. nedenfor.

For det tredje skal notatet indeholde oplysninger om eventuelle begrænsninger i retten til bisidder og aktindsigt.

Der er ikke oplysning herom i sagerne – hvilket jeg går ud fra skyldes at der ikke har været sådanne begrænsninger.

Endelig skal notatet indeholde en begrundelse, jf. bestemmelsens 4. pkt. Der henvises til det anførte nedenfor i pkt. 8.2.7.3.

8.2.7.3. Begrundelse

Ifølge bekendtgørelsens § 8, stk. 5, 4. pkt., og vejledningens pkt. 9 skal notatet indeholde ”en begrundelse, der opfylder kravene i forvaltningslovens § 24”, dvs. de krav der gælder for indholdet af begrundelser for skriftlige afgørelser. Det er i vejledningen anført at en begrundelse for at være fyldestgørende normalt må

indeholde en stillingtagen til partens indsigelser hvis de er relevante for afgørelsen (herunder strafudmåling). Desuden er det anført at der herudover er en generel pligt til at notere andre faktiske oplysninger der har betydning for sagens afgørelse, jf. offentlighedslovens § 6. I vejledningen anføres herefter:

” ... Formålet med disse regler er, at det altid skal være muligt efterfølgende dels at vurdere afgørelsens indholdsmæssige holdbarhed, dels at se, om de formelle regler er blevet overholdt. Det er derfor vigtigt, at notatet indeholder oplysninger om følgende:

- De faktiske omstændigheder, der er tillagt betydning for afgørelsen, herunder en gengivelse af det indberettede og de afgivne forklaringer. Der skal i notatet foretages en selvstændig gengivelse af de oplysninger, der findes i sagen. Det vil således ikke være korrekt at gengive oplysningerne om de faktiske omstændigheder i sagen alene ved en henvisning til en underliggende rapport.
 - Hvad der er anset for bevist og ikke bevist. Bevisbedømmelsen bør angives i forbindelse med angivelsen af de bestemmelser, som den indsatte anses for at have overtrådt, jf. pind 4.
 - Hvad der i forbindelse med denne bevisbedømmelse er lagt vægt på.
 - Hvilke bestemmelser, der anses for overtrådt, med angivelse af loven, bekendtgørelsen og/eller den interne regel samt ved præcis angivelse af paragraf, stykke, nummer eller litra. I sager om indtagelse af euforiserende stoffer vil en henvisning til lov om euforiserende stoffer uden henvisning til bilaget til bekendtgørelse om euforiserende stoffer være tilstrækkeligt, idet det ikke i alle tilfælde er muligt at fastslå arten af indtagne stoffer.
 - Præcis angivelse af hjemlen for den reaktion (straf), som disciplinærsagen resulterer i (lov, bekendtgørelse, intern regel, paragraf, stykke, nummer eller litra).
 - Baggrunden for en eventuel fravigelse af sædvanlig praksis med hensyn til strafudmåling.
- ...”

For så vidt angår gengivelse af det indberettede og gengivelse af den indsatte forklaring i forhørssagerne henviser jeg til pkt. 8.2.7.2.

I forhørssag 267 udtalte den indsatte blandt andet at han ikke havde kendskab til pillerne. Dette var forinden ligeledes blevet bekræftet af den indsatte i sag 251. Den indsatte blev – som nævnt tidligere – i sag 267 frifundet på grundlag af at den ind-

sattes forklaring stemte overens med den forklaring som blev afgivet af den indsatte i sag 251. Der fandt således en bevisbedømmelse sted med inddragelse af en anden indsats forklaring.

Der er ingen henvisning til den bestemmelse som anses for overtrådt, men det blev heller ikke fundet bevist at den indsatte havde gjort sig skyldig i overtrædelse af nogen bestemmelse. Af samme grund har der heller ikke skullet henvises til hjemmel for reaktionen.

I forhørssag 251 erkendte den indsatte under forhøret det indberettede.

Indsattes erkendelse indebærer at nærmere bevisførelse ikke er fornøden, men der skal fortsat ske en bevisbedømmelse. Det vil dog være tilstrækkeligt at henvise til at den indsatte har erkendt forholdet.

Forhørslederen fandt det i ovennævnte forhørssag godtgjort at den indsatte måtte anses for skyldig under henvisning til indsat-tes forklaring samt til at den indsatte erkendte at pillerne var hans.

Retsgrundlaget er i de anvendte standardblanketter i forhørssa-gerne anført i et afsnit efter notat om de(t) faktiske forhold som den indsatte anses for skyldig i. Det er anført at "[i] henhold til § 67 i Lov nr. 432 af 31. maj 2000 om fuldbyrdelse af straf mv.: [hvorefter følger en opremsning til afkrydsning af bestemmelserne i straffuldbyrdelseslovens § 67, nr. 1-6, med angivelse ud fra bestemmelsen af hvad der er overtrådt; min bemærkning] ikendes indsatte en disciplinærstraf af: [hvorefter følger en op-

remsning til afkrydsning af om der er tale om blandt andet straffecelle, bøde, advarsel, erstatning og andre reaktioner].

I sag 251 er der henvist til § 67, nr. 5, hvor der ud fra bestemmelsen er anført "[v]ed overtrædelse af regler fastsat af Justitsministeren, hvis det i reglerne er bestemt, at overtrædelsen kan medføre disciplinærstraf". Jeg går ud fra at arresthuset med det anførte ud fra bestemmelsen tilsigter at angive de regler der anses for overtrådt.

Det fremgår af disciplinærstrafvejledningens pkt. 9, fjerde pind, at det skal angives med "loven, bekendtgørelsen og/eller den interne regel samt præcis angivelse af paragraf, stykke, nummer eller litra".

Det er således ikke tilstrækkeligt alene at henvise til "overtrædelse af regler fastsat af Justitsministeren, ...".

Jeg kan til arresthusets orientering oplyse at ved f.eks. overtrædelse af straffelovgivningen er det ikke tilstrækkeligt at henvise til den bestemmelse der siger at de indsatte kan ikendes disciplinærstraf for overtrædelse af straffelovgivningen (straffuldbyrdeslovens § 67, nr. 4). Der må tillige henvises til den bestemmelse i straffelovgivningen som er overtrådt i det konkrete tilfælde.

Er der tale om sager om indtagelse af euforiserende stoffer, vil det dog, som anført i disciplinærvejledningen, være tilstrækkeligt at henvise til lov om euforiserende stoffer uden at henvise til

bilaget til bekendtgørelsen om euforiserende stoffer idet det ikke i alle tilfælde er muligt at fastslå arten af indtagne stoffer.

Med hensyn til genstande som kan benyttes i forbindelse med misbrug af euforiserende stoffer mv., er der tale om en overtrædelse af bestemmelsen i genstandsbekendtgørelsens § 2, stk. 1, nr. 2.

I forhørsrapport 251 blev der anvendt disciplinærstraf i form af straffecelle. Der er ikke i sagen henvist til andre bestemmelser end den allerede nævnte ovenfor.

Straffuldbyrdslovens § 68-70 indeholder bestemmelser om de disciplinærstraffe der kan anvendes (advarsel, bøde og straffecelle), og om udmålingen heraf mv.

I forbindelse med min inspektion af Arresthuset i Herning har Direktoratet for Kriminalforsorgen udtalt at kravet i den dagældende vejledning om at notatet skal opfylde kravene i forvaltningslovens § 24 til indholdet af en begrundelse, efter direktoratets opfattelse også omfattede gengivelse af reglerne i det dagældende cirkulære, herunder også reglerne om udmålingen af disciplinærstraffen i cirkulærets §§ 2 og 3. Disse regler findes nu i straffuldbyrdslovens § 69 (der vedrører udmåling af bøde) og § 70 (der vedrører udmåling af straffecelle). Angivelse af hjemmelsgrundlaget ved disciplinærstraf bør således ske ved henvisning til straffuldbyrdslovens § 67 med angivelse af det relevante nummer, jf. §§ 68 og 69 for så vidt angår bøde, og §§ 68 og 70 for så vidt angår straffecelle.

Jeg går ud fra at arresthuset fremover også vil henvise til straffuldbyrdelseslovens bestemmelser som anført ovenfor.

8.2.8. De øvrige seks rapporter

Som nævnt under pkt. 8 fremgår det ikke klart af det materiale jeg har modtaget vedrørende seks rapporter, hvilken sagsbehandling disse sager har været undergivet. Arrestforvareren har, som det ligeledes fremgår af pkt. 8, oplyst at der ikke findes yderligere skriftligt materiale ud over hvad jeg har modtaget.

Under henvisning til at det ikke klart fremgår hvilken sagsbehandling sagerne har været undergivet, har jeg ikke fundet grundlag for at foretage en egentlig gennemgang af sagerne. Jeg skal i stedet fremkomme med enkelte bemærkninger, jf. nedenfor.

Da den indsatte i alle sagerne er ikendt betinget eller ubetinget strafcelle i 3 dage, er det meget beklageligt at der ikke i nogen af sagerne er afholdt forhør med udfærdigelse af et forhørsnotat i overensstemmelse med reglerne i disciplinærstrafbekendtgørelsen.

Det er desuden beklageligt at der i en af sagerne er henvist til cirkulære af 21. juni 1978 om fuldbyrdelse af frihedsstraf der ikke længere er gældende.

Det er endvidere beklageligt bl.a. at den indsatte (i alle sagerne) ikke ses at være blevet vejledt om sine rettigheder, at den indsatte ikke ses at have modtaget en begrundelse for afgørelsen, og at der ikke er henvist til hvilke bestemmelser der anses for overtrådt, eller andre retsregler i øvrigt.

Da forhørssagerne, der er gennemgået under pkt. 8.1. til pkt. 8.2.7.3., er de seneste sager blandt dem som jeg har modtaget fra arresthuset, går jeg ud fra at arresthuset nu behandler disciplinær-sagerne på samme måde som disse to sager. Under henvisning hertil foretager jeg ikke mere vedrø-

rende de øvrige seks rapporter. I det omfang det er relevant, vil sagerne imidlertid indgå under de nedenstående punkter.

8.2.9. Strafmåling

Straffuldbyrdelseslovens § 68 har følgende indhold:

” ...

§ 68. Som disciplinærstraf kan anvendes advarsel, bøde og strafcelle.

Stk. 2. Strafcelle kan dog kun anvendes for følgende forhold eller forsøg herpå:

1. Udeblivelse eller undvigelse,
2. indsmugling, besiddelse eller indtagelse af alkohol, euforiserende stoffer eller andre stoffer, der er forbudt efter den almindelige lovgivning,
3. indsmugling eller besiddelse af våben og andre personfarlige genstande,
4. vold eller trusler om vold mod medindsatte, personale eller andre i institutionen,
5. groft hærværk og
6. andre grove eller oftere gentagne forseelser”.

I alle sagerne der udmundede i en disciplinærstraf, blev der givet betinget eller ubetinget strafcelle.

Jeg anmoder arresthuset om at oplyse nærmere om arresthusets praksis vedrørende ikendelse af betinget eller ubetinget strafcelle.

8.2.10. Vejledning om klageadgang og domstolsprøvelse

Efter disciplinærstrafbekendtgørelsens § 8, stk. 2, nr. 5, skal der i notatet fra disciplinærsagen gøres notat om at den indsatte er vejledt om muligheden for at klage til justitsministeren. I vejledningens pkt. 18 er det angivet at den indsatte skal vejledes om adgangen til at klage til Justitsministeriet, Direktoratet for Kriminalforsorgen, jf. straffuldbyrdelseslovens § 111. Denne bestemmelse angiver at der kan klages til justitsministeren (i praksis Direktoratet for Kriminalforsorgen) over ”afgørelser” der træf-

fes af de lokale kriminalforsorgsmyndigheder (jf. § 90, stk. 4). Efter almindelige lovbestemte regler hvorefter der kan klages over en underordnet myndighed til en overordnet myndighed, kan der imidlertid klages til Direktoratet for Kriminalforsorgen også over andre forhold, men de underordnede myndigheder har ikke pligt til på eget initiativ særskilt at oplyse herom. Som reglerne er formuleret, er der alene pligt til at vejlede om adgangen til at klage over afgørelser, hvilket er en ændring i forhold til den tidligere gældende vejledning hvor det var anført at der skulle gives klagevejledning om (både) ”sagens behandling og afgørelse”. Klagevejledningspligten omfatter også afgørelser der meddeles mundtligt. Der er således en videregående pligt til klagevejledning end i forvaltningslovens § 25 hvorefter der kun skal gives klagevejledning ved skriftlige afgørelser der kan påklages (medmindre afgørelsen giver parten fuldt ud medhold).

Det er i vejledningens pkt. 18 samtidig angivet at de indsatte bør opfordres til at sende eventuelle klager til direktoratet via institutionen.

Det skal, som nævnt under pkt. 8.2.7.2., fremgå af notatet i disciplinærsagen hvornår (to-måneders) fristen i straffuldbyrdelseslovens § 111, stk. 2, for at indgive klage udløber, jf. bekendtgørelsens § 8, stk. 2, nr. 6.

Selv om det ikke udtrykkeligt fremgår af hverken bekendtgørelsen eller vejledningen, går jeg ud fra at den indsatte i forbindelse med vejledningen om muligheden for at klage til direktoratet tillige skal vejledes om fristen for at klage. Jeg går med andre ord ud fra at den vejledning om ”adgangen til at klage til Justitsministeriet, Direktoratet for Kriminalforsorgen” der er nævnt i vejledningens pkt. 18, også omfatter vejledning om klagefristen. Jeg henviser i den forbindelse også til princippet i forvaltningslovens § 25 hvorefter klagevejledning for skriftlige afgørelser ud over oplysning om klageinstans skal omfatte oplysning om fremgangsmåden ved indgivelse af klage, herunder om eventuel tidsfrist. Virkningen af at der ikke vejledes om fristen, er at den først begynder at løbe fra det tidspunkt hvor der gives vejledning herom.

I forhørssagerne og i sagen med forlægget er de indsatte som tidligere nævnt vejledt om adgangen til at klage over afgørelsen til Direktoratet for Kriminalforsorgen, og der er desuden notat om hvornår fristen for at indgive klage udløber, jf. bekendtgørelsens § 8, stk. 2, nr. 6, og pkt. 8.2.7.2.

Der er ikke i nogen af de øvrige seks sager givet korrekt klagevejledning (i tre af sagerne fremgår det slet ikke om den indsatte er gjort bekendt med klageadgangen.)

Dette er beklageligt

De indsatte ses ikke at være blevet opfordret til at sende en eventuel klage til direktoratet gennem arresthuset. Der er ikke pligt til at anvende denne fremgangsmåde, men den bør anvendes. Der er heller ikke pligt til at gøre notat om hvorvidt de indsatte, hvis denne fremgangsmåde anvendes, er opfordret hertil.

Ud over at henlede arresthusets opmærksomhed på dette forhold giver det mig ikke anledning til at foretage mig noget.

Hvis der er tale om en afgørelse der er omfattet af lovens § 112, skal notatet, som tidligere nævnt, desuden indeholde oplysning om at den indsatte er orienteret om muligheden for at kræve den endelige administrative afgørelse indbragt for retten til prøvelse. Selvom der endnu ikke er truffet endelig afgørelse af direktoratet, skal institutionen allerede i forbindelse med forhøret orientere den indsatte om muligheden for at kræve den endelige administrative afgørelse indbragt for retten til prøvelse.

Ingen af sagerne har været omfattet af straffuldbyrdelseslovens § 112, jf. pkt. 8.2.7.2.

8.2.11. Oplysning til den indsatte om politianmeldelse

Efter vejledningens pkt. 11, sidste afsnit, skal den indsatte orienteres om en eventuel politianmeldelse. Der skal gøres notat om denne orientering enten i den indsattes personjournal eller i forhørsprotokollen.

Der er ikke i nogen af sagerne indgivet politianmeldelse.

8.2.12. Konfiskation

Regler om konfiskation over for afsonere findes i straffuldbyrdelseslovens § 73, Justitsministeriets (Direktoratet for Kriminalforsorgens) bekendtgørelse nr. 386 af 17. maj 2001 om behandlingen af sager om konfiskation og Direktoratet for Kriminalforsorgens cirkulære nr. 92 af 16. maj 2001 om behandlingen af sager om konfiskation i kriminalforsorgens institutioner. Procedurereglerne i disciplinærstrafbekendtgørelsens §§ 5-9 finder også anvendelse ved konfiskation, jf. konfiskationsbekendtgørelsens § 1, stk. 1. Kapitel 12 i disciplinærstrafvejledningen omhandler bl.a. konfiskation.

For varetægtsarrestanter findes reglerne om konfiskation i retsplejelovens § 931, stk. 5, jf. bekendtgørelse nr. 850 af 27. oktober 1993 om udenretlig vedtagelse af konfiskation. Kompetencen til at træffe bestemmelse om konfiskation over for varetægtsarrestanter ligger hos politiet/anklagemyndigheden, men varetægtsarrestanten kan til arresthuset aflevere en erklæring om udenretlig vedtagelse af konfiskation som så videresendes til anklagemyndigheden, jf. disciplinærstrafvejledningens pkt. 14. Hvis varetægtsarrestanten ikke vil afgive en sådan erklæring, skal den

pågældende genstand afleveres til politiet til videre behandling i medfør af retsplejelovens almindelige regler om beslaglæggelse mv. (som findes i lovens kapitel 74).

Er der tale om genstande eller penge som ikke er omfattet af bekendtgørelsen om udenretlig vedtagelse af konfiskation, er der ikke hjemmel til at konfiskere genstanden eller pengene hos varetægtsarrestanten, uanset at der er tale om genstande eller penge som er ulovligt indført, erhvervet, tilvirket eller søgt indsmuglet i institutionen, jf. vejledningens pkt. 14, 2. afsnit. I så fald må genstanden eller pengene i stedet opbevares af institutionen i overensstemmelse med genstandsbekendtgørelsen eller, hvis der indgives anmeldelse om strafbart forhold til politiet, afleveres til politiet.

I sag 0229 er der konfiskeret en hashpibe til destruktion. Der er i forlægget henvist til straffelovens § 47, stk. 3, og straffuldbydelseslovens § 73, stk. 3.

Ved lov nr. 433 af 31. maj 2000 om ændring af forskellige lovbestemmelser i forbindelse med gennemførelsen af en lov om fuldbyrdelse af straf m.v. blev blandt andet straffelovens § 47 ophævet.

Det er beklageligt at der er henvist til straffelovens § 47, stk. 2, der er ophævet. Jeg har derudover ingen bemærkninger til henvisningen til straffuldbydelseslovens § 73, stk. 3.

Det fremgår af flere af de øvrige sager at der er sket inddragelse af ulovlige effekter, men ikke hvad der videre er sket med disse.

Jeg anmoder arresthuset om at oplyse hvad der i de sager hvor der er sket inddragelse af ulovlige effekter, er sket med disse effekter.

8.2.13. Kompetence

Arrestinspektøren har, som tidligere nævnt, den 26. juli 2001 udfærdiget retningslinjer for Arresthuset i Maribo vedrørende kompetenceforhold i forbindelse med reglerne i straffuldbyrdelsesloven og de administrative regler i medfør af loven. Arrestinspektøren har heri bemyndiget arrestforvareren til at træffe afgørelse om blandt andet disciplinærsager. Det fremgår desuden af retningslinjerne at arrestforvarerens stedfortræder fungerer som arrestforvarer i dennes fravær som følge af sygdom, ferie mv., og at stedfortræderen da fastsætter de regler og træffer de afgørelser som arrestforvareren er bemyndiget til, og som ikke kan afvente arrestforvarerens tilbagevendes. Vedrørende det tjenstgørende personales kompetence fremgår det endvidere af retningslinjerne at dette personale træffer alle konkrete afgørelser som efter straffuldbyrdelsesloven og de tilknyttede bekendtgørelser kan træffes af ”institutionen”, og at arrestforvareren fastsætter de fornødne interne instrukser herom.

Jeg anmoder arresthuset om at oplyse om der er fastsat sådanne interne instrukser.

Jeg beder desuden om at få oplyst hvilket tilsyn institutionens leder fører med disciplinærområdet.

I de to forhørssager har arrestforvareren truffet afgørelserne. Sagen med forlægget er behandlet af overvagtmasteren.

For så vidt angår § 6-sagen går jeg ud fra at overvagtmasteren har behandlet denne enten som fungerende arrestforvarer i dennes fravær eller efter intern delegation fra arrestforvareren.

9. Opfølgning

Jeg beder om at arresthuset sender de udtalelser som jeg har bedt om, tilbage gennem Direktoratet for Kriminalforsorgen som jeg ligeledes beder om en udtalelse.

10. Underretning

Denne rapport sendes til arresthuset, Politimesteren i Nakskov, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Folketingets Retsudvalg og de indsatte i arresthuset.

Lennart Frandsen
Inspektionschef